

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MAREK OPIOŁA

KPS.410.001.03.2020

Marlena Małąg
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001

Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 44 – Zabezpieczenie społeczne oraz wykonanie planu finansowego Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 87, F +48 22 444 56 98
kps@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (dalej MRPiPS lub Ministerstwo)

Kierownik jednostki kontrolowanej

Marlena Małag – Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej od 15 listopada 2019 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili:

- Bożena Borys-Szopa, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, od 4 czerwca 2019 r. do 15 listopada 2019 r.,
- Elżbieta Rafalska, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, od 16 listopada 2015 r. do 4 czerwca 2019 r.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

Kontrolerzy

1. Paweł Adamowicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KPS/6/2020 z 7 stycznia 2020 r.,
2. Waldemar Grzegorzczak, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KPS/8/2020 z 7 stycznia 2020 r.,
3. Piotr Chwaliński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/7/2020 z 7 stycznia 2020 r.,
4. Marcin Kaczmarek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/20/2020 z 27 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 1-8)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2019, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 44 – Zabezpieczenie społeczne. Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy o finansach publicznych² (dalej ufp), w tym nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części nr 44 – Zabezpieczenie społeczne.

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² Dz.U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- Zakres kontroli
- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
 - kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części Zabezpieczenie społeczne w trakcie roku budżetowego,
 - kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
 - kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
 - kontroli przestrzegania ustalonych dla części nr 44 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
 - kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
 - analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
 - analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
 - analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
 - kontroli wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
 - analizy stanu zobowiązań,
 - analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
 - analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
 - analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części Zabezpieczenie społeczne.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Uzasadnienie oceny ogólnej W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie wykryto nieprawidłowości. Ustaleń dokonano na podstawie wyników kontroli 6,7% zrealizowanych w części 44 wydatków budżetu państwa i 98,1% budżetu środków europejskich. Stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ufp i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. W rezultacie wydatkowania środków ujętych w planie wydatków dysponenta części 44 oraz planie wydatków w układzie zadaniowym na 2019 r. zrealizowano cele prowadzonej działalności. Dysponent, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu.

NIK pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2019 r. sporządzane przez dysponenta części 44 oraz sprawozdania jednostkowe dysponenta III stopnia tej części, tj. Ministerstwa.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż wydanie decyzji o blokadzie wydatków w ostatnich dniach 2019 r., a w pięciu skrajnych przypadkach 30 grudnia, mogło mieć wpływ na możliwość rozdysponowania tych środków przez Ministra Finansów jeszcze w roku budżetowym 2019.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

W części 44 – Zabezpieczenie społeczne w ustawie budżetowej na 2019 r. zaplanowano dochody w wysokości 340 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 1825 tys. zł (536,8% planu), w tym 157,8 tys. zł dochody dysponenta III stopnia. W porównaniu do wykonania 2018 r. (1350 tys. zł) były one wyższe o 475 tys. zł, tj. o 35,2%. Kwoty dochodów zrealizowanych wynikały głównie z wpływów:

- kar pieniężnych za niedotrzymanie warunków umów na dostawy żywności, wadium przejętego w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej na działalność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej KOWR) wynikających z realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (dalej PO PŻ) – 1063 tys. zł;
- zwrotów niewykorzystanych części dotacji celowych udzielonych na zadania z zakresu pomocy społecznej wraz z odsetkami – 194 tys. zł;
- kar pieniężnych od osób fizycznych i niedotrzymania warunków umów oraz zwrotów części dotacji celowych udzielonych na realizację zadań w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (dalej ASOS) wraz z odsetkami – 378 tys. zł.

(akta kontroli str. 323-325, 1852-1854, 1874-1875)

Należności pozostałe do zapłaty na koniec 2019 r. wyniosły 216 tys. zł i w porównaniu z 2018 r. były niższe o 16,6% (259 tys. zł). Zaległości netto wyniosły 180 tys. zł i były niższe o 55 tys. zł, tj. o 23,4% od zaległości netto na koniec 2018 r. (235 tys. zł). Należności dotyczyły głównie kosztów postępowania sądowego, kasacyjnego oraz kosztów postępowań komorniczych, kar umownych w związku z niezrealizowaniem przedmiotu umowy oraz naliczonych odsetek w związku z nieuregulowaniem w terminie należności wynikającej z naliczonej kary umownej, zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur.

(akta kontroli str. 1925-1943)

OBSZAR

2. Wydatki

Opis stanu faktycznego

2.1 Wydatki budżetu państwa

2.1.1. Wydatki budżetu państwa w części 44 – Zabezpieczenie społeczne zostały zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2019 w wysokości 891 662 tys. zł (w tym 58 399 tys. zł – dysponent III stopnia). W wyniku zmian dokonanych w ciągu roku budżetowego, kwota planowanych wydatków uległa zwiększeniu per saldo (różnica między zwiększeniami, a zmniejszeniami) o kwotę 9296 tys. zł, z tego zwiększeniu o środki z rezerw celowych w kwocie 20 396 tys. zł oraz o środki rezerwy ogólnej w kwocie 736 tys. zł, a zmniejszeniu o kwotę 11 511 tys. zł stanowiących blokadę

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

planowanych środków oraz zmniejszeniu o kwotę 325 tys. zł w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (dalej PO WER).

Wydatki zostały zrealizowane w łącznej kwocie 894 758,6 tys. zł, tj. 100,3% planu wg ustawy budżetowej i 99,3% planu po zmianach (900 958,3 tys. zł). W porównaniu do 2018 r. były one niższe o 18 822,2 tys. zł, tj. o 2,1%. Wydatki dysponenta III stopnia, zostały zrealizowane w wysokości 54 405 tys. zł, co stanowiło 94,2% kwoty określonej w planie po zmianach (57 733 tys. zł).

Wydatki (łącznie z wydatkami dysponenta III stopnia) obejmowały:

- dotacje – 793 289 tys. zł, tj. 99,9% planu i 88,7% wydatków ogółem,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 248 tys. zł, tj. 93,6% planu i 0,03% wydatków ogółem,
- wydatki bieżące jednostek budżetowych – 50 652 tys. zł, tj. 95,8% planu i 5,7% wydatków ogółem,
- wydatki majątkowe – 577 tys. zł, tj. 100% planu i 0,06% wydatków ogółem,
- współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 49 993 tys. zł, tj. 93,6% planu i 5,6% wydatków ogółem. Obejmowały głównie: 44 470 tys. zł na działalność KOWR w ramach realizacji PO PŻ 2014-2020 (program ten został omówiony przy realizacji wydatków budżetu środków europejskich), kwotę 2928 tys. zł na pomoc techniczną przy realizacji PO PŻ oraz współfinansowanie siedmiu projektów w ramach PO WER 2014-2020 (realizacja czterech z tych projektów została omówiona w części wystąpienia dotyczącej realizacji wydatków budżetu środków unijnych).

(akta kontroli str. 326-341, 453-455, 1809-1813)

2.1.2. W ustawie budżetowej na rok 2019 limit wynagrodzeń w części 44 w ramach budżetu państwa i budżetu środków europejskich określono w łącznej wysokości 23 880 tys. zł, w tym 22 133 tys. zł na wynagrodzenia osobowe, a 1747 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenia roczne. W trakcie roku limit wynagrodzeń zwiększono do kwoty 24 314 tys. zł, tj. o 1,8%. Wydatki na ten cel zrealizowano w wysokości 22 926 tys. zł, tj. na poziomie 106,3% wydatków poniesionych w roku 2018 (21 560 tys. zł) i 94,3% planu po zmianach. Wyższy poziom wynagrodzeń wynikał z:

- rozdysponowania dodatkowych środków na wynagrodzenia – 433 tys. zł,
- realizacji projektów unijnych – 398 tys. zł,
- realizacji zadań związanych z obsługą odwołań od decyzji wojewody w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – 348 tys. zł,
- przeniesienia środków z części 63 – Rodzina w celu dostosowania planu wynagrodzeń w części 44 do faktycznych potrzeb – 77 tys. zł,
- wyższych wydatków na wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego (dalej DWR) – 73 tys. zł,
- przeznaczenia środków na dodatki służby cywilnej dla urzędników mianowanych – 32 tys. zł.

W trakcie roku 2019 plan wynagrodzeń w części 44 – Zabezpieczenie społeczne został natomiast per saldo zwiększony o kwotę 434 tys. zł, z tego:

- zwiększony o kwotę 428 tys. zł, pochodzącą z rezerwy celowej, z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów zwiększenia o osiem etatów zatrudnienia w Ministerstwie w zakresie obsługi Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (dalej Fundusz Solidarnościowy, Fundusz lub SWON) w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia

23 października 2018 r. o *Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych*⁵,

- zwiększony o kwotę 15 tys. zł, pochodzącą z rezerwy celowej, z przeznaczeniem na sfinansowanie dodatków służby cywilnej (w tym DWR) dla urzędników służby cywilnej,
- zmniejszony o kwotę 9 tys. zł, w ramach planu wynagrodzeń PO WER w związku z niższymi potrzebami.

Przeciętne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w części 44 wyniosło 7,3 tys. zł miesięcznie, tj. 101,4% przeciętnego wynagrodzenia w 2018 r. (7,2 tys. zł).

(akta kontroli 342, 1953-1956, 1944, 1976)

Przeciętne zatrudnienie w 2019 r. w części 44, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych wyniosło 260 etatów, tj. o 11 etatów więcej niż w roku 2018 r. (249 etatów), natomiast było o 60 etatów niższe od planu po zmianach (320 etatów)⁶. Różnica pomiędzy faktycznym wykorzystaniem a planem etatów spowodowana była przede wszystkim fluktuacją w zatrudnieniu oraz czasowym nieobsadzeniem stanowisk przez okres niezbędny do przeprowadzenia naboru lub przeniesienia służbowego.

(akta kontroli str. 1944-1956)

Limit wynagrodzeń bezosobowych i honorariów w części 44 na 2019 r. wyniósł 3910 tys. zł. W ciągu roku został zmniejszony o 441,4 tys. zł do kwoty 3468,6 tys. zł, a jego wykonanie wyniosło 562 tys. zł, tj. 16,2% planu po zmianach. Poziom wykorzystania limitu wydatków wynikał m.in. z niższego wydatkowania środków pochodzących z Unii Europejskiej przeznaczonych na pokrycie kosztów umów cywilnoprawnych, których przedmiotem było sporządzenie oceny wniosków o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 3059-3061, 4216-4220)

W 2019 r. w części 44 zawarto 124 umowy cywilnoprawne z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej na łączną kwotę 541,4 tys. zł. W porównaniu do 2018 r. liczba umów była mniejsza o sześć, tj. o 4,6%. Kwota wydatków z tego tytułu wyniosła 506,9 tys. zł i była o 85,5 tys. zł, tj. o 20,3% wyższa od kwoty wydatkowanej na ten cel w roku 2018 (421,4 tys. zł). Największe wydatki poniesiono na umowy z ekspertami oceniającymi oferty na realizację zadań publicznych w ramach ASOS na lata 2014-2020.

(akta kontroli str. 1957-1972)

Badaniu poddano cztery zawarte umowy oraz ich dokumenty ewidencji księgowej na łączną kwotę 102 tys. zł, tj. 20,1% kwoty wydatkowanej na wszystkie umowy cywilnoprawne. Przedmiotem umów były: świadczenie usług eksperckich w obszarze integracji cudzoziemców (30 tys. zł), wykonanie zastępstwa sądowego prowadzonego przez radcę prawnego Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (dalej BON) MRPiPS (5,9 tys. zł), rozdanie pięciu nagród Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej za nowatorskie rozwiązania w zakresie pomocy społecznej (50 tys. zł), przeprowadzenie cyklu wykładów dotyczących rekomendacji do zmian w polityce systemu integracji cudzoziemców w Polsce (16,1

⁵ Dz.U. poz. 2192, ze zm.

⁶ Zgodnie z metodologią, sprawozdanie Rb-70 określa przeciętną liczbę zatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych z dokładnością do osoby. Do stanów zatrudnienia nie wlicza się osób przebywających na urloпах bezpłatnych, wychowawczych, macierzyńskich, rodzicielskich, ojcowskich oraz na zasiłkach chorobowych i opiekuńczych. Sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach Rb-70 zawiera jedynie dane statystyczne dotyczące przeciętnego stanu zatrudnienia – nie zawiera liczby osób faktycznie pozostających w stosunku pracy.

tys. zł). Wynikające z nich zobowiązania zostały uregulowane zgodnie z zawartymi umowami i zaplanowanymi na ten cel w budżecie środkami finansowymi.

(akta kontroli str. 373-374)

W 2019 r. zawarto również cztery umowy cywilnoprawne na łączną kwotę 66,2 tys. zł współfinansowane wspólnie z części 31 – Praca, 63 – Rodzina oraz 44 – Zabezpieczenie społeczne. Wykonanie wyniosło 27,6 tys. zł, w tym kwota finansowana z części 44 w wysokości 9,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 1975)

W 2019 r. pięć osób wykonywało zadania na podstawie umów innych niż umowa o pracę. Były to umowy zlecenia zawarte z dwoma osobami wykonującymi zadania podstawowe, dwoma osobami wykonującymi zadania pomocnicze oraz jedną osobą w ramach programów oraz projektów, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Z tego tytułu poniesiono koszty finansowane z części 44 w łącznej wysokości 144,6 tys. zł, z czego w przypadku dwóch osób (wykonujących zadania pomocnicze) umowy były finansowane wspólnie z części 31 – Praca, 63 – Rodzina oraz 44 – Zabezpieczenie społeczne (na kwotę 9,7 tys. zł).

(akta kontroli str. 1973-1974)

2.1.3. Wydatki majątkowe wyniosły 577 tys. zł (0,06% wydatków części), co stanowiło 250,9% kwoty określonej w ustawie budżetowej (230 tys. zł) i 100% planu po zmianach (577 tys. zł). W porównaniu do 2018 r. były one wyższe o 79 tys. zł, tj. o 15,9%.

W planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych budżetu państwa na 2019 r. zaplanowano do realizacji dwa zadania: *rozbudowa infrastruktury sieciowej MRPiPS* na kwotę 175 tys. zł oraz *wykup praw autorskich* (55 tys. zł – działalność badawczo-rozwojowa).

W trakcie roku budżetowego zrezygnowano z zadania *rozbudowa infrastruktury sieciowej MRPiPS*⁷. Zrealizowane inwestycje objęły następujące zadania: *wykup praw autorskich* (14 tys. zł), *zakup i wdrożenie oprogramowania do badania podatności w obszarze IT* (9,4 tys. zł), *rozbudowa infrastruktury serwerowej MRPiPS* (175 tys. zł), *wykup praw autorskich* (31 tys. zł), *dostawa licencji oprogramowania do sporządzania kopii bezpieczeństwa systemu Rejestr Jednostek Pomocy Społecznej* (200 tys. zł), *rozbudowa biblioteki taśmowej systemu Rejestr Jednostek Pomocy Społecznej* (148 tys. zł). Badaniem objęto realizację:

- dostawy 20 sztuk licencji oprogramowania do sporządzania kopii bezpieczeństwa (200 tys. zł),
- dostawy urządzeń magazynujących dane (modułu) biblioteki taśmowej wraz z napędami oraz rozbudowy już posiadanej przez Ministerstwo takiej biblioteki taśmowej (148 tys. zł),
- rozbudowy infrastruktury serwerowej MRPiPS (175 tys. zł).

Zakupów dokonano w sposób celowy, zgodnie z planem rzeczowo-finansowym. Dowodem księgowym OT, przyjęto środki trwale do użytkowania.

(akta kontroli str. 376-428)

Spośród wydatków bieżących szczegółową analizą objęto zadanie, którego przedmiotem było wykonanie ogólnopolskiego badania skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020*. Celem badania (realizowanego, jako zadanie zlecone z zakresu administracji

⁷ Rezygnacja z zadania *rozbudowa infrastruktury sieciowej MRPiPS* wynikała z konieczności zapewnienia ciągłości działania kluczowych systemów teleinformatycznych poprzez zakup dodatkowej macierzy dyskowej (zwiększającej wydajność systemu transmisji danych oraz ich bezpiecznej ochrony przed awarią).

rządowej) była ocena skuteczności podejmowanych działań w ramach programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy, ich charakterystyka, motywacja do podjęcia udziału w programach oddziaływań. Wyniki oraz wnioski z opracowanego raportu końcowego, zostały przedstawione podczas ogólnopolskiej konferencji zrealizowanej przez MRPIPS, w której udział wzięli między innymi: członkowie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, dyrektorzy i przedstawiciele wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich, regionalnych ośrodków polityki społecznej.

Wyniki badania mają być wykorzystane przy opracowaniu założeń *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030*.

Wybór wykonawcy badań nastąpił na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁸ (dalej upzp). Przedmiot umowy został wykonany w terminie i zgodnie z zapisami umowy⁹. W 2019 r. Ministerstwo wydatkowało 114,9 tys. zł, tj. 100% kwoty wynikającej z umowy.

(akta kontroli str. 429-447, 4206-4215)

2.1.4. Na podstawie decyzji Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2019, w części 44 plan wydatków został zwiększony środkami pochodzącymi z budżetu państwa części 83 *Rezerwy celowe* (łącznie 24 decyzje¹⁰, w tym trzy korygujące). Wydatkowane środki z uruchomionych rezerw wyniosły 19 977,1 tys. zł, tj. 97,9% otrzymanej kwoty (20 395,4 tys. zł). Niepełne wykorzystanie środków wynikało głównie z mniejszych (o 271,4 tys. zł) części kosztów na realizację zadań związanych z zapewnieniem trwałości projektu *Emp@tia – Platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego*.

(akta kontroli str. 448-455, 555-603)

Środki z rezerwy celowej budżetu państwa, poz. 25 – *środki na zadania określone w ustawie o pomocy społecznej oraz na opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej*, zaplanowane zostały w związku z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez Ministra w wysokości 943 478 tys. zł. Środki uruchomione były zgodnie z art. 154 ust. 1 upz, z przeznaczeniem na sukcesywne uzupełnienie budżetu wojewodów na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Środki z rezerwy budżetowej poz. 25, zwiększyły budżety wojewodów na podstawie wydanych decyzji Ministra Finansów.

(akta kontroli str. 456-503)

Szczegółowym badaniem objęto wykorzystanie dwóch rezerw celowych na łączną kwotę 1184,1 tys. zł (5,9%) przeznaczonych na:

- pokrycie kosztów osobowych i zwiększenia o osiem etatów zatrudnienia w MRPIPS w celu obsługi SWON na kwotę 480,1 tys. zł, co stanowiło 89,6% przyznanej na ten cel rezerwy¹¹,

⁸ Dz.U. 2019 poz. 1843, ze zm.

⁹ Dnia 30 września 2019 r. zawarto umowę nr 19/DPS/PN/2019/2. Protokół zdawczo-odbiorczy dotyczący realizacji przedmiotu umowy podpisany został w dniu 2 grudnia 2019 r.

¹⁰ W pozycjach: 8 - Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej, poz. 20 - Środki na szkolenia i wynagrodzenia na nowe mianowania urzędników służby cywilnej oraz skutki przechodzące z roku 2018 oraz zwiększenie wynagrodzeń aplikantów i asesorów Urzędu Patentowego RP w związku z awansem zawodowym, poz. 38 - Środki na dofinansowanie zadań realizowanych przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, na realizację karty parkingowej oraz legitymacji osoby niepełnosprawnej, poz. 49 - Utrzymanie rezultatów niektórych projektów zrealizowanych przy udziale środków z UE, w tym systemy informatyczne, a także środki na wsparcie potencjału realizacji zadań publicznych, poz. 55 - Środki na realizację programu wieloletniego „Senior+”, poz. 73 - Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne.

¹¹ Poz. 73. Wzrost zatrudnienia dotyczył utworzenia odrębnej komórki organizacyjnej, zajmującej się obsługą merytoryczną i prawną SWON, w tym weryfikacją umów, sprawozdań z realizacji zadań, obsługi komisji i ekspertów oceniających wnioski, przeprowadzaniem postępowań administracyjnych. Minister Finansów decyzją z dnia 16 stycznia 2019 r. (nr MF/FS9.4143.3.5.2019.MF.54) dokonał zwiększenia wydatków w części 44 na kwotę 746,4 tys. zł, natomiast w dniu 15 października 2019 r. dokonał zmniejszenia w części 44, na kwotę 210,4 tys. zł (decyzja nr MF/FS9.4143.3.5.2019.MF.54.K01). W przedmiotowej rezerwie kwota niewydatkowana wyniosła 55,9 tys. zł, gdyż w 2019 r. nie został rozstrzygnięty konkurs na stanowisko radcy prawnego Funduszu Solidarnościowego.

- produkcję blankietów legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności oraz ich personalizację i dystrybucję na kwotę 704 tys. zł, tj. 100% przyznanej rezerwy¹².

Z rezerwy ogólnej budżetu państwa (poz. 81) dla części 44 – Zabezpieczenie społeczne w 2019 r. przyznano i wykorzystano 735,8 tys. zł¹³. W wyniku szczegółowego badania ustalono, że środki zostały przeznaczone na realizację przedsięwzięć promocyjno-informacyjnych związanych z wdrażaniem rozwiązań w zakresie wypłaty jednorazowego dodatku dla każdego emeryta i rencisty w wysokości 1100 zł brutto. Zrealizowana kwota obejmowała głównie wykonanie informacyjnych spotów telewizyjnych, radiowych oraz zakup czasu antenowego na ich emisję w środkach masowego przekazu, do prowadzenia akcji promocyjnej wśród społeczeństwa.

Wnioski o uruchomienie środków z powyższych rezerw złożone do Ministra Finansów były zgodne z decyzjami w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2019 i uwzględniały faktyczne potrzeby realizacji. Przedsięwzięcia zostały zrealizowane zgodnie z celami i przeznaczeniem określonymi w decyzjach o zapewnieniu finansowania oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(akta kontroli str. 509-512, 586-588, 504-505, 545-560)

2.1.5. Minister Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej po otrzymaniu informacji od departamentów merytorycznych, działając na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ust. 2 upf, podjął 18 decyzji o blokadzie wydatków w ramach budżetu państwa dotyczących niewykorzystania środków zaplanowanych w części 44 na łączną kwotę 11 780 tys. zł, co stanowiło 1,3% zrealizowanych wydatków w 2019 r ze środków budżetu państwa.

Blokady w łącznej kwocie 9949 tys. zł zostały dokonane w grudniu 2019 r., natomiast w czterech przypadkach 30 grudnia¹⁴. Niewykorzystanie środków finansowych wynikało z poniesienia niższych niż planowano kosztów, między innymi z powodu:

- przesunięcia terminów realizacji zadań zakupu i dystrybucji żywności oraz ich niższych kosztów obsługi na kwotę 2486,5 tys. zł, powstałych w ramach PO PŻ 2014-2020, realizowanego przez KOWR,
- niewykorzystania dotacji celowej na realizację zadań przez PFRON, wynikających z ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych*¹⁵ w kwocie 4469,4 tys. zł,
- oszczędności z tytułu zakupu usług i materiałów związanych z bieżącym funkcjonowaniem MRPiPS, rezygnacji z zawarcia części zaplanowanych umów zleceń, oszczędności wynikających z wykupu praw autorskich, niższych wydatków związanych z informatycznymi systemami POMOST na kwotę 1572,6 tys. zł,
- przesunięcia terminów realizacji projektów: *Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych oraz Włączenie wyłączonej*

¹² Poz. 38. Środki finansowe przeznaczone były na realizację zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, określonych w art. 6cb ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*. Minister Finansów w dniu 14 stycznia 2019 r. decyzją nr MF/FS9.4143.3.1.2019.MF.19 zwiększył na kwotę 704 tys. zł wydatki w części 44. Środki zostały w pełni wykorzystane.

¹³ Na podstawie Zarządzenia nr 37 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie przyznania Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Minister Finansów w dniu 22 kwietnia 2019 r. decyzją nr MF/FS9.4143.3.71.2019.MF.1041 zwiększył wydatki w części 44 o kwotę 1 000 000 zł, natomiast w dniu 8 lipca 2019 r. dokonał ich zmniejszenia o 264,2 tys. zł (decyzja nr MF/FS9.4143.3.71.2019.MF.1041.K01).

¹⁴ Dnia 30 grudnia 2019 r. dokonano blokad: nr: 44.4143.12.16.2019.BD na kwotę 26 tys. zł, nr 44.4143.12.17.2019.BD.POWER na kwotę 5 tys. zł, nr 44.4143.12.18.2019.BD na kwotę 4 469,4 tys. zł, nr 44.4143.12.19.2019.BD na kwotę 2,5 tys. zł.

¹⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 426.

– *aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy*, w ramach PO WER 2014-2020 na kwotę 391,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli 604-669, 677-820)

Decyzje o blokadzie wydatków zaplanowanych w części 44 w ramach budżetu środków europejskich zostały podjęte w grudniu 2019 r. (dwie na kwotę 14 765,4 tys. zł z dnia 6 grudnia 2019 r. i na kwotę 339 tys. zł z dnia 30 grudnia 2019 r.). Zgłoszone do Ministra Finansów blokady na łączną kwotę 15 104,4 tys. zł, stanowiły 6,4% wydatków budżetu środków europejskich.

Blokada wydatków dotyczyła głównie niewykorzystanych środków finansowych w ramach:

- PO WER 2014-2020 przeznaczonych na realizację projektów: *Aktywni niepełnosprawni, Włączenie wyłączonej – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy*, Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej w kwocie 11 838,4 tys. zł, wynikających z przesunięcia terminów realizacji projektów,
- Operacji II Dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi PO PŻ w kwocie 2927 tys. zł, wynikających z przeniesienia części płatności w ramach Operacji II na 2020 rok oraz przesunięcia realizacji zadań w Operacji I *Zakup żywności w Podprogramie 2019*.

Zablokowana została również kwota 339 tys. zł przeznaczona na zwrot wydatków poniesionych przez PFRON w ramach PO WER, w związku z niższą niż zaplanowano kwotą certyfikacji wydatków w zakresie realizacji trzech projektów.

(akta kontroli str.609, 657-663)

Dyrektor Biura Budżetu i Finansów w dniu 23 sierpnia 2019 r. skierował pismo do komórek organizacyjnych Ministerstwa z prośbą o dokonanie szczegółowej analizy przebiegu wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich i wskazanie kwot oszczędności w ramach planu finansowego z terminem udzielenia odpowiedzi do 6 września 2019 r. Z wyjaśnień Dyrektor Generalnej wynika, że blokad dokonywano niezwłocznie po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych. Nie wszystkie komórki Ministerstwa udzieliły odpowiedzi w wyznaczonym terminie, a dodatkowo otrzymane odpowiedzi wymagały korekty i w związku z powyższym decyzje o blokadzie środków podejmowano w ostatnich dwóch miesiącach 2019 r.

(akta kontroli str.605-606, 851-856)

2.1.6. Według stanu na koniec 2019 r. zobowiązania wyniosły ogółem 1757 tys. zł i były o 84 tys. zł, tj. o 5% wyższe od kwoty zobowiązań na koniec 2018 r. (1673 tys. zł). Obejmowały głównie wydatki na wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi dla pracowników Ministerstwa za 2019 r. (1724 tys. zł). W 2019 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. Nie stwierdzono przekroczeń limitów wydatków oraz dokonywania nieuzasadnionych zmian w planie.

(dowód: akta kontroli str. 362, 1809-1813)

W 2019 r. w cz. 44 zapłacono odsetki w wysokości 2,1 tys. zł z tytułu zwrotu kosztów procesu na mocy prawomocnego wyroku sądowego¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 3065-3074)

2.1.7. W 2019 r. Ministerstwo zaplanowało przeprowadzenie 38 postępowań o zamówienie publiczne¹⁷, do których stosuje się przepisy upzp na łączną szacunkową kwotę (bez VAT) 76 469,7 tys. zł. Przeprowadzono 40 postępowań

¹⁶ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy, sygn. akt XXVII Ca 2186/18.

¹⁷ Plan postępowań na rok 2019 o udzielenie zamówień publicznych został zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa w dniu 25 lutego 2019 r. Roczne sprawozdanie o udzielonych w 2019 r. zamówieniach zostało przekazane do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w dniu 14 lutego 2020 r., zgodnie z art. 98 upzp.

przetargowych, w wyniku, których zawarto 46 umów na łączną kwotę 80 418,9 tys. zł brutto (66 868,5 tys. zł netto). Na realizację tych umów w 2019 r. wydatkowano kwotę 19 648,7 tys. zł, w tym w części 44 sfinansowano 23 umowy na kwotę 2436 tys. zł brutto (umowy te finansowano również z części 31 – Praca i 63 – Rodzina).

(akta kontroli str. 1977-1997)

2.1.8. Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 19 325 tys. zł, tj. 74,5% wartości badanej populacji wydatków dysponenta III stopnia. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym. Próba została wylosowana metodą monetarną (MUS). W oparciu o powyższe zapisy księgowe, badaniem objęto 130 dowodów księgowych o łącznej wartości 19 325 tys. zł, w tym wydatki majątkowe na 523 tys. zł, które stanowiły 90,6% ogółu tego rodzaju wydatków poniesionych w 2019 r. Cała próba kontrolowanych wydatków stanowiła 35,5% wydatków poniesionych w cz. 44 przez dysponenta III stopnia (54 405 tys. zł).

(akta kontroli str. 670-676)

W ramach wylosowanej próby wydatków szczegółowym badaniem objęto trzy zamówienia publiczne:

Zamówienie publiczne (27/DES/US/2018), do którego zastosowano procedurę uproszczoną (na podstawie art. 138o ust. 2-4 upzp), na usługi społeczne dotyczące zadania współfinansowanego z budżetu środków europejskich (udział 84,3%). Przedmiotem zamówienia (składającego się z dwóch części) było zorganizowanie i przeprowadzenie pięciu warsztatów dla Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, Podmiotów Ekonomii Społecznej, Przedsiębiorstw Społecznych, Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej i Instytucji Zarządzającej Regionalnymi Programami Operacyjnymi (I część) oraz pięciu spotkań konsultacyjno-informacyjnych i jednej ogólnopolskiej konferencji (II część). W oparciu o wyniki pracy komisji przetargowej wyznaczonej do przeprowadzenia przedmiotowego postępowania, zarówno w części I jak i II wybrano oferty, które uzyskały najwyższą ocenę punktową. Zamówienie zostało udzielone wykonawcom odpowiednio w części I w dniu 14 marca 2019 r. (wartość umowy do 57,6 tys. zł brutto), w części II natomiast w dniu 12 marca 2019 r. (wartość umowy do 137,3 tys. zł brutto). W obu umowach zastrzeżono, iż przedmiot umowy zostanie wykonany w terminie 25 tygodni od dnia zawarcia umowy. Na realizację zamówienia w 2019 r. wydatkowano ogółem kwotę 156,4 tys. zł brutto (45,9 tys. zł – część I, 110,5 tys. zł – część II), z czego 24,6 tys. zł sfinansowano z części 44, a 131,8 tys. zł – z budżetu Unii Europejskiej. Umowy zostały wykonane w przewidzianych terminach (23 i 24 tygodnie od ich zawarcia).

(akta kontroli str. 2062-2145)

Zamówienie publiczne (19/DPS/PN/2019) przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego o wartości 213,4 tys. zł netto. Jego przedmiotem było wykonanie badań dotyczących skuteczności i efektywności systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zamówienie składało się z dwóch części: część I dotyczyła wykonania badania skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowanego w ramach *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020*, część II – wykonania badania skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanego także w ramach ww. Programu. W oparciu o wyniki pracy komisji przetargowej, wybrano dla każdej z ww. części oferty, które uzyskały najwyższą ocenę punktową. Umowy z wybranymi wykonawcami zawarto: w części I w dniu 26 września 2019 r. na kwotę 309,8 tys. zł brutto, w części II natomiast w dniu 30

września 2019 r. na kwotę 114,9 tys. zł brutto. W obu częściach termin wykonania umowy wyznaczony został na dzień 1 grudnia 2019 r. Na realizację zamówienia w 2019 r. wydatkowano ogółem kwotę 424,7 tys. zł brutto, w całości z części 44. Umowy zostały zrealizowane w całości w przewidzianych terminach.

(akta kontroli str. 2146-2239)

Zamówienie publiczne (34/DI/PN/2018) przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem były usługi dotyczące Systemu Informatycznego Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (SI EKSMOoN) w zakresie rozwoju, utrzymania i wsparcia użytkowników. W oparciu o wyniki pracy komisji przetargowej, jako najkorzystniejszą wybrano ofertę najtańszą, która uzyskała maksymalną liczbę punktów (100). Umowę zawarto w dniu 4 lutego 2019 r. na okres 48 miesięcy na łączną kwotę 1832,7 tys. zł. Kwota wydatkowana w roku 2019 na realizację przedmiotu umowy wyniosła 574,7 tys. zł, w całości z części 44.

(dowód: akta kontroli str. 2240-2327)

W ramach wybranych do analizy postępowań zawarto pięć umów o łącznej wartości 2452,2 tys. zł, na które w ramach części 44 w 2019 r. wydatkowano 1024 tys. zł, tj. 42% kwoty wydatkowanej z części 44 na realizację wszystkich umów zawartych w wyniku przeprowadzonych postępowań przetargowych (2435,9 tys. zł). W 2019 r. procedurę udzielania zamówień publicznych na podstawie upzp oraz procedurę udzielania zamówień publicznych, do których nie stosuje się przepisów tej ustawy, regulowało zarządzenie nr 7 Dyrektora Generalnego MRPIPS z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie zamówień publicznych ze zmianami¹⁸.

(akta kontroli str. 1983-1986, 1998-2061)

W wyniku przeprowadzonego badania ww. zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przygotowania postępowań i ich przebiegu, wyboru wykonawcy zamówienia, terminu realizacji umów oraz wypłaty należnego wynagrodzenia.

Wydatków dokonywano zgodnie z planem na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami¹⁹. Dowody księgowo i odpowiadające im zapisy księgowo, zawierały elementy wymagane przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁰, sprawdzone zostały pod względem poprawności formalnej i zapisów księgowych oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, a także okresu księgowania i ujęcia na kontach, co w konsekwencji powodowało ich prawidłowe ujęcie w sprawozdaniach budżetowych. Wynikające z nich zobowiązania były regulowane zgodnie z zawartymi umowami, w wyznaczonych terminach.

(akta kontroli str. 2143-2144, 2238-2239, 2318-2319)

W 2019 r. Ministerstwo zawarło 317 umów o wartości jednostkowej poniżej 30 tys. euro (art. 4 pkt 8 upzp). Łączna wartość tych umów wyniosła 5817,4 tys. zł brutto, wykonanie 5163,7 tys. zł brutto. Z części 44 sfinansowano lub współfinansowano 228 umów na łączną kwotę w wysokości 2651,8 tys. zł, tj. 51,3% wykonania ogółem.

(akta kontroli str. 2328-2351)

W 2019 r. Ministerstwo zawarło także sześć umów o łącznej wartości 1609,4 tys. zł z wyłączeniem procedur na podstawie przesłanki innej niż art. 4 pkt 8 upzp

¹⁸ Zmiany wprowadzone zarządzeniami nr 3 i 12 Dyrektora Generalnego MRPIPS z dnia odpowiednio 3 stycznia i 26 listopada 2019 r.

¹⁹ Regulamin wewnętrzny Biura Budżetu i Finansów z 22 stycznia 2019 r., zarządzenie nr 36 MRPIPS z dnia 19 listopada 2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w MRPIPS.

²⁰ Dz.U. z 2019 r. poz. 351.

i wartości powyżej 30 tys. euro. Na realizację tych umów wydatkowano 100% powyższej kwoty, w tym z części 44 kwotę 585 tys. zł.

(akta kontroli str. 2352)

2.1.9. W ustawie budżetowej na dotacje celowe zaplanowano 798 709 tys. zł. W ciągu roku środki na ten cel zmniejszono do wysokości 793 829 tys. zł, a wykorzystano 793 289 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Zmniejszenie planu wydatków o kwotę 4880 tys. zł wynikało z zablokowanych przez Ministra wydatków, z tego o kwotę 4469 tys. zł z dotacji celowej dla PFRON, 331 tys. zł z resortowego programu *Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie* oraz 80 tys. zł z Programu ASOS.

Największą pozycję dotacji celowych stanowiła dotacja dla PFRON w kwocie 740 891 tys. zł, głównie na wypłatę pracodawcom dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (717 860 tys. zł).

Szczegółową kontrolą objęto dwa programy:

- ASOS – kwota zaplanowana 40 000 tys. zł, wykonanie – 37 935 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianach, w tym przyznane dotacje 37 606 tys. zł (99,2% planu po zmianach), obsługa techniczna – 329 tys. zł (94,5% planu po zmianach),
- Program Ochrony Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, kwota zaplanowana 3000 tys. zł, wykonanie – 2893 tys. zł, tj. 96,4% planu.

(akta kontroli str. 326-341, 607-608)

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 edycja 2019 r.

Program realizowany jest na podstawie uchwały Nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020²¹. Celem programu jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjału poprzez umożliwienie im aktywności społecznej. W 2019 r. na realizację programu zaplanowano kwotę w wysokości 40 000 tys. zł z przeznaczeniem w 95% na dotację (38 000 tys. zł) oraz w 5% na pomoc techniczną (2000 tys. zł). W trakcie roku budżetowego plan uległ zmniejszeniu o kwotę 1732 tys. zł w związku z rezygnacją z realizacji zadań publicznych przez podmioty wyłonione w konkursie ofert oraz powstaniem oszczędności na wydatkach informacyjno-promocyjnych w ramach Programu.

W ramach całej edycji 2019 Programu ASOS złożono 1346 ofert, z czego dofinansowano 309 projektów (23% złożonych ofert), w tym 14 projektów ze środków uwolnionych na kwotę 760 tys. zł. Łącznie, wydatki związane z przekazaniem dotacji celowych wyniosły 37 606 tys. zł. Wydatki na obsługę techniczną ASOS wyniosły 329 tys. zł, tj. 94,5% planu po zmianach (348 tys. zł). Wydatki te przeznaczono głównie na umowy zlecenia i o dzieło z ekspertami dokonującymi oceny merytorycznej ofert i sprawozdań wraz z pochodnymi (282 tys. zł, tj. 85,7% wydatków na obsługę techniczną). Łączne wydatki edycji 2019 ASOS wyniosły 37 935 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianie (38 268 tys. zł).

(akta kontroli str. 340-341, 2353-2363)

Dofinansowanie zadań odbywało się w ramach czterech priorytetów: I. Edukacja osób starszych, II. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową, III. Partycypacja społeczna osób starszych, IV. Usługi społeczne dla osób starszych. Zgodnie z Regulaminem otwartych konkursów ofert

²¹ M.P. z 2014 r. poz. 52, wygaśnięcie z dniem 31 grudnia 2020 r.

w ramach ASOS na lata 2014-2020 – edycja 2019, rozkład środków na dotacje wynosił: priorytet I – 15%; priorytet II – 25%; priorytet III - 20%; priorytet IV – 40%. W podziale na priorytety, w ramach edycji 2019 konkursu ASOS, alokacja środków, liczba przyjętych ofert przedstawiała się następująco²²:

- Priorytet I – 395 złożonych ofert – 81 ofert dofinansowano na kwotę 9724,3 tys. zł, tj. 25,6% ogólnej kwoty przyznanych dotacji;
- Priorytet II – 523 złożonych ofert – 81 ofert dofinansowano na kwotę 9379,8 tys. zł, tj. 24,7% ogólnej kwoty przyznanych dotacji;
- Priorytet III – 185 złożonych ofert – 67 ofert dofinansowano na kwotę 8531,6 tys. zł, tj. 22,5% ogólnej kwoty przyznanych dotacji;
- Priorytet IV – 243 złożonych ofert – 71 ofert dofinansowano na kwotę 10 207,3 tys. zł, tj. 26,9% ogólnej kwoty przyznanych dotacji.

(akta kontroli str. 2362-2478, 2527-2530)

W edycji 2019 Regulaminu Programu ASOS, który stanowił załącznik do ogłoszenia konkursowego, wprowadzono w pkt. 10.3 zapis: „Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zastrzega sobie prawo przyznania dotacji w kwocie niższej niż wnioskowana oraz możliwość przesunięcia środków budżetu między priorytetami.” Równocześnie w pkt. 10.4 wskazano, iż „w przypadku dużego zróżnicowania progów punktowych wyczerpujących alokację w ramach Priorytetów, Minister może podjąć decyzję o przesunięciu środków na Priorytet o wyższym progu, w celu dofinansowania projektów o jak najwyższej wartości i jakości.” Przesunięcia, w ocenie Dyrektora Departamentu Polityki Senioralnej (dalej DAS), umożliwiły zachowanie we wszystkich Priorytetach edycji 2019 identycznego poziomu punktowego ofert rekomendowanych do otrzymania dotacji.

(akta kontroli str. 2479-2526)

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 31 października 2018 r.²³ skierowanym do Ministra po kontroli przeprowadzonej przez NIK w zakresie *Realizacji rządowych programów na rzecz aktywności społecznej osób starszych* NIK sformułowała wnioski pokontrolne dotyczące:

- 1) przeprowadzenia rewizji Rządowego Programu ASOS na lata 2014 – 2020 pod kątem diagnozy potrzeb osób starszych oraz skuteczności realizacji założonych celów,
- 2) przestrzegania określonej w Regulaminie otwartego konkursu ofert w ramach Rządowego Programu ASOS struktury podziału środków pomiędzy poszczególne priorytety,
- 3) doprecyzowania wskaźników realizacji celów całości Programu ASOS,
- 4) terminowego zatwierdzania przez Ministra rozliczeń dotacji przedstawionych przez beneficjentów,
- 5) powoływania Komisji Konkursowych do spraw opiniowania ofert w składach zgodnych z § 3 zarządzeń Ministra w sprawie powołania Komisji Konkursowej,
- 6) stosowania elementów oceny złożonych ofert, określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i pkt 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Z zapisów wystąpienia pokontrolnego z kontroli budżetowej z dnia 25 kwietnia 2019 r.²⁴ wynikało, iż do realizacji pozostały wnioski określone w pkt. 1 i 3, natomiast

²² W sumie 300 ofert. W czerwcu 2019 r. w wyniku rezygnacji z realizacji czterech ofert (na łączną kwotę 437,1 tys. zł) dodatkowo dotacje otrzymało czterech oferentów na łączną kwotę 360 tys. zł. We wrześniu 2019 r. w wyniku kolejnej rezygnacji dwóch ofert (w sumie na kwotę 251,6 tys. zł) dotację otrzymało 12 oferentów na łączną kwotę 480 tys. zł). Spośród tych projektów dwóch oferentów zrezygnowało z realizacji zadania. Ostatecznie z 480 tys. zł rozdysponowano 400 tys. zł. W sumie w ramach całej edycji Programu ASOS Edycja 2019 zostało dofinansowanych 309 projektów.

²³ Z dnia 31 października 2018 r. (KPS 410.002.01.2018) - kontrola P/18/039.

²⁴ Znak: KPS.410.001.03.2019 – kontrola P/19/001.

weryfikacja wniosków w pkt. 2, 5, 6 możliwa będzie podczas badania Programu ASOS – edycja 2019.

Jak wyjaśniła Dyrektor DAS, z uwagi na uchylene przez Radę Ministrów pod koniec 2018 r. *Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020* obecnie planowane jest opracowanie nowego Programu będącego kontynuacją Programu ASOS po roku 2020, który będzie dostosowany do strategicznych celów bieżącej polityki senioralnej, zawartych w dokumencie *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność*, przyjętego uchwałą Nr 161 Rady Ministrów z 26 października 2018 r.²⁵. Powyższe rozwiązanie umożliwi odpowiednie uwzględnienie uwag Najwyższej Izby Kontroli. W ocenie Dyrektor DAS zmiana celów i wskaźników rezultatu obecnie realizowanego Programu ASOS w ostatnim roku jego funkcjonowania nie jest realna. Uwagi i wnioski Najwyższej Izby Kontroli w powyższym zakresie, jak wyjaśniła Dyrektor DAS, zostaną wykorzystane przy opracowywaniu i konstruowaniu nowego Programu na lata kolejne. W II kwartale 2020 r. planowane jest opracowanie założeń nowego Programu będącego kontynuacją Programu ASOS po roku 2020 oraz podjęcie działań legislacyjnych w tym obszarze.

(akta kontroli str. 2587-2589)

Odnosząc się do podziału środków w ramach poszczególnych priorytetów (pkt 2) zostały wprowadzone zapisy do Regulaminu Programu ASOS edycja 2019. Biorąc pod uwagę opisany wyżej stan faktyczny, wniosek został zrealizowany. Zrealizowany został również wniosek zawarty w pkt. 5. Komisja Konkursowa do spraw opiniowania ofert złożonych w ramach Programu ASOS edycja 2019 powołana została w składzie zgodnym z § 3 zarządzenia Nr 11 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie *powołania Komisji Konkursowej do spraw opiniowania ofert złożonych w edycji 2019 otwartego konkursu ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020*, który to skład został zatwierdzony przez Ministra.

Odnosząc się do wniosku zawartego w pkt. 6, w edycji 2019 ASOS, we wzorze karty oceny merytorycznej, stanowiącej załącznik nr 6 do Regulaminu, zmodyfikowaniu uległ pkt 15, któremu nadano treść: „W jakim stopniu doświadczenia Oferenta(ów), partnerów w realizacji podobnych projektów oraz wkład rzeczowy Oferenta(ów) są wystarczające do realizacji projektu?”. Zapis ten, tak jak i inne szczegółowe kryteria podlegające ocenie przez eksperta, w ocenie NIK umożliwiają weryfikację ofert zgodnie ze wskazanym przepisem. Należy uznać, że wniosek został zrealizowany.

(akta kontroli str. 2590-2599, 2563-2565, 3088-3114)

Z badań kontrolnych wynika, iż zrealizowano również wniosek dotyczący terminowego zatwierdzania przez Ministra rozliczeń dotacji przedstawionych przez beneficjentów. Zastrzeżenia w tym przedmiocie podnoszone były w obu wyżej powołanych wystąpieniach pokontrolnych NIK. Zagadnienia związane z rozliczaniem udzielonych dotacji celowych w Ministerstwie reguluje zarządzenie nr 19 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2012 r. w sprawie *procedury kontroli i rozliczeń dotacji celowych* ze zmianami. Zgodnie z ww. zarządzeniem informacja o zatwierdzeniu sprawozdania z wykorzystania dotacji celowej udzielonej w danym roku budżetowym, powinna zostać złożona w komórce właściwej do spraw finansowych, w nieprzekraczalnym terminie do 15 marca roku następnego.

(akta kontroli str. 2602-2608)

²⁵ M.P. 2018 poz. 1169.

W ramach ASOS Edycja 2019, do Biura Budżetu i Finansów na dzień 13 marca 2020 r. DAS przekazało informacje o 293 zatwierdzonych sprawozdaniach z wykorzystania dotacji celowej tj. 95,4% wszystkich złożonych sprawozdań (307), na łączną kwotę 35 604,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 2600-2601)

Do dnia 13 marca 2020 r. nie zostało zatwierdzonych 14 sprawozdań²⁶, jednak we wszystkich tych przypadkach do dnia zakończenia kontroli prowadzone były czynności weryfikujące dokumentację (uzupełnienie brakujących dokumentów lub złożenie wyjaśnień, korekt) pozwalającą potwierdzić prawidłowość wykonania zadania publicznego.

(akta kontroli str. 2600, 2630-2926)

Szczegółowym badaniem w zakresie terminowości rozliczenia objęto 20 sprawozdań²⁷. Wszystkie z nich, poza jednym²⁸, mieszczącym się w grupie 14 sprawozdań niezatwierdzonych, o których mowa wyżej, zostały zatwierdzone w terminie przewidzianym w art. 152 ust. 2 ufp²⁹, biorąc pod uwagę datę ich wpływu w wersji papierowej do DAS.

(akta kontroli str. 2609-2617)

Do dnia 23 marca 2019 r. dwa podmioty nie złożyły sprawozdań w wersji elektronicznej lub papierowej z wykorzystania dotacji celowej przyznanej w ramach ASOS Edycja 2019³⁰. W związku z powyższym, DAS wysłał do nich w pierwszej kolejności ponaglenia do złożenia sprawozdania drogą mailową, co okazało się nieskuteczne. Podmioty wezwano na piśmie do złożenia sprawozdań, co również było nieskuteczne. W związku z powyższym, DAS wystosował do tych podmiotów wezwania do zwrotu otrzymanych dotacji³¹, jako wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, wraz z odsetkami naliczonymi od dnia jej przekazania, zgodnie z art. 169 ust. 5 pkt 1 ufp. Podmioty te zostały również poinformowane przez DAS, iż w przypadku braku wykonania tego zobowiązania w terminie 15 dni od dnia otrzymania wezwania, zostanie wszczęte stosowne postępowanie administracyjne w sprawie zwrotu dotacji. Do dnia 24 marca 2019 r. nie wpłynęły zwrotne potwierdzenia odbioru przedmiotowych pism.

(akta kontroli str. 2618-2629)

Biuro Kontroli i Audytu Ministerstwa przeprowadziło w 2019 r. kontrole u czterech wykonawców Programu, a jej celem była ocena prawidłowości wydatkowania środków budżetowych przyznanych w ramach ASOS – edycja 2018 r. Działalność kontrolowanych podmiotów oceniono pozytywnie w dwóch przypadkach oraz w jednym przypadku pozytywnie pomimo stwierdzonej nieprawidłowości. Nieprawidłowość oraz uchybienie dotyczyły zaliczenia do wydatków środków dotacji poniesionych na zużycie energii elektrycznej przed okresem obowiązywania umowy, tj. wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem części środków pochodzących z dotacji oraz podaniu niewłaściwych numerów dowodów księgowych w sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania publicznego. Zalecono dokonanie korekt w części finansowej sprawozdania końcowego. Kierownik jednostki przesłał

²⁶ O numerach: 18 381, 17 098, 17 282, 17 240, 17 696, 17 523, 17 587, 18 439, 18 573, 17 655, 18 503, 18 237, 17 737, 18 468.

²⁷ Co 15 sprawozdanie z ogólnej liczby 307 sprawozdań wylosowanych z listy złożonych sprawozdań końcowych o numerach: 17 746, 18 131, 17 161, 16 926, 17 855, 16 875, 18 219, 17 623, 17 779, 17 121, 17 330, 18 186, 17 000, 16 964, 17 518, 18 245, 17 523, 17 757, 16 899, 18 066.

²⁸ Numer 17 523.

²⁹ Zatwierdzenie przez dysponenta części budżetowej lub dysponenta środków rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym, przedstawionego przez obowiązującą do tego jednostkę, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia.

³⁰ Projekt nr 17074, dofinansowanie na kwotę 140,7 tys. zł oraz projekt nr 17 382, dofinansowanie na kwotę 30 tys. zł.

³¹ Pisma wystosowano listami poleconymi za potwierdzeniem odbioru w dniu 28 lutego 2020 r. (w sprawie projektu nr 17 074) oraz w dniu 5 marca 2020 r. (w sprawie projektu nr 17382).

informację o sposobie wdrożenia zalecenia pokontrolnego. Zgodnie z zaleceniami, podmiot ten³² dokonał korekty w części finansowej sprawozdania. W zakresie kontroli czwartego podmiotu dokumentacja pokontrolna znajduje się w opracowaniu Biura Kontroli i Audytu.

(akta kontroli str. 2927-2928, 3120, 4221)

Program Osłonowy *Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* – edycja 2019

Jednostki samorządu terytorialnego (dalej JST) realizują działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie³³ oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 ustanowionego Uchwałą Rady Ministrów Nr 76 z dnia 29 kwietnia 2014 r.³⁴

Ministerstwo realizuje Program Osłonowy *Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Przedmiotem jest dofinansowanie samorządów gminnych, powiatowych i województwa w tworzeniu zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu wzmocnienia tych jednostek w realizacji lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

(akta kontroli str. 334-335, 2929-2947)

W ustawie budżetowej na rok 2019 zaplanowano kwotę przeznaczoną na realizację programu osłonowego w wysokości 3000 tys. zł.

W dniu 22 listopada 2018 r. na stronie internetowej Ministerstwa ukazało się ogłoszenie o otwartym konkursie ofert, w ramach, którego JST mogły aplikować o dofinansowanie. Ogłoszenie zawierało informacje dotyczące warunków ubiegania się o dotację oraz opis procedury wyboru ofert, a także priorytety:

- I. Rozwój działań profilaktycznych mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- II. Zwiększenie jakości i dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie;
- III. Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- IV. Zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zgodnie z zasadami Programu, złożone wnioski poddane zostały dwuetapowej ocenie. Wojewodowie weryfikowali wnioski pod kątem spełniania wymogów formalnych oraz dokonywali wstępnej oceny merytorycznej. Do oceny merytorycznej na etapie centralnym mogło zostać zakwalifikowanych maksymalnie 10 wniosków z każdego województwa. W konsekwencji powyższego, w miesiącu lutym 2019 r. do Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej za pośrednictwem wojewodów wpłynęły 154 wnioski, na łączną wnioskowaną kwotę dotacji 6411,3 tys. zł.

Dalszej oceny merytorycznej wniosków dokonał Zespół Monitorujący *do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*, działający przy Ministrze. Zespół ten ocenił przekazane przez Wojewodów wnioski oraz zarekomendował Ministrowi listę podmiotów do dofinansowania. Dofinansowanie przyznano 65 wnioskodawcom, których projekty otrzymały, co najmniej 62 z 80 punktów, na łączną kwotę 2810,7 tys. zł (w tym środki przeznaczone na nagrody: 22 tys. zł). Lista ta została

³² Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo, realizujący ofertę nr 15271/ASOS/2018.

³³ Dz.U. z 2020 r. poz. 218.

³⁴ M.P. 2014 poz. 445.

zaakceptowana przez Podsekretarza Stanu w MRPiPS w dniu 12 marca 2019 r. W dniu 3 kwietnia 2019 r. Podsekretarz Stanu zaakceptował listę pięciu podmiotów, którym w wyniku procedury odwoławczej przyznano dofinansowanie na realizację projektów w ramach Programu Osłonowego na łączną kwotę: 189,3 tys. zł.

W wyniku powyższego, dofinansowanie otrzymało 70 podmiotów na łączną kwotę 3000 tys. zł. Wykonanie wyniosło 2893 tys. zł, tj. na poziomie 96,4% planu.

(akta kontroli str. 2948-2956, 3014-3027, 3031-3033)

Podmioty, które otrzymały dofinansowanie na realizację projektów w ramach Programu Osłonowego, zgodnie z treścią § 9 porozumienia o *wsparcie realizacji zadania publicznego*, zobowiązane były do sporządzenia i przekazania³⁵ w terminie 30 dni od dnia upływu terminu wykonania zadania³⁶, sprawozdania z wykonania zadania końcowego składającego się z części merytorycznej i finansowej. Wszystkie podmioty wywiązały się z tego obowiązku.

Zgodnie z zarządzeniem w sprawie *procedury kontroli i rozliczeń dotacji celowych* ze zmianami, informacja o zatwierdzeniu sprawozdania z wykorzystania dotacji celowej udzielonej w danym roku budżetowym, powinna zostać złożona w komórce właściwej do spraw finansowych, w nieprzekraczalnym terminie do 15 marca roku następnego, celem jej ujęcia w księgach rachunkowych poprzedniego okresu sprawozdawczego.

(akta kontroli str. 2602-2608, 2991-3006)

Po zapoznaniu się ze złożonymi sprawozdaniami końcowymi z wykonania zadania publicznego, do dnia 15 marca 2020 r. rozliczono łącznie 65 podmiotów (92,9%), które otrzymały wsparcie finansowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w łącznej kwocie 2833 tys. zł (wydatkowano 2778 tys. zł).

(akta kontroli str. 3028-3037)

Zgodnie z powołanym wyżej zarządzeniem w sprawie *procedury kontroli i rozliczeń dotacji celowych*, w uzasadnionych przypadkach zatwierdzenie sprawozdania z wykorzystania dotacji celowej poprzedza się sprawdzeniem dokumentacji pozwalającej potwierdzić wykonanie zadania. Ze względu na konieczność uzyskania dodatkowych informacji na temat wykonania zadania czy też dokonanie korekty z uwagi na nieprawidłowości, jakie się pojawiły przy analizie sprawozdań, w terminie (tj. do 15 marca) nie rozliczono pięciu podmiotów. Po otrzymaniu żądanych informacji i ponownym dokonaniu analizy przedłożonych sprawozdań wraz z wyjaśnieniami i korektami, podmioty te rozliczono ostatecznie z pięciodniowym i ośmiodniowym opóźnieniem tj. w dniu 20 marca 2020 r. (cztery podmioty) i 23 marca 2020 r. (jeden podmiot). Tym samym przyjętych i ostatecznie rozliczonych zostało 70 (100%) sprawozdań końcowych z realizacji projektów w ramach przedmiotowego Programu Osłonowego.

(akta kontroli str. 3038-3042)

W 2019 r. Biuro Kontroli i Audytu Ministerstwa nie przeprowadziło kontroli oceny prawidłowości wydatkowania środków budżetowych przyznanych w ramach Programu dotacji. Propozycja takiej kontroli w zakresie prawidłowości wydatkowania środków, a także terminowości realizacji zadań w oparciu o przyjęty harmonogram w ramach Programu Osłonowego – edycja 2019, zgłoszona została do planu kontroli MRPiPS na 2020 r.

(akta kontroli str. 3043, 3054-3055)

³⁵ Do Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej MRPiPS.

³⁶ Termin realizacji zadania publicznego ustalony został na dzień 31 grudnia 2019 r. (§ 2 ust. 1 porozumienia).

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

2.2.1. W ustawie budżetowej na rok 2019 wydatki budżetu środków europejskich zostały zaplanowane w kwocie 188 808 tys. zł. Na podstawie decyzji Ministra Finansów plan wydatków został zwiększony per saldo o 76 427,5 tys. zł. Zwiększenia pochodziły ze środków z rezerw celowych w kwocie 86 476 tys. zł z przeznaczeniem na realizację działań w ramach PO PŻ oraz w kwocie 337 tys. zł na realizację projektu *Zintegrowany system zapewnienia wysokiej jakości usług OWES* realizowanego w ramach PO WER 2014-2020. Jednocześnie plan wydatków uległ zmniejszeniu o kwotę 10 385,5 tys. zł przeniesioną do części 31 – Praca, z przeznaczeniem na realizację projektów realizowanych w PO WER oraz na refundację wydatków Funduszu Pracy w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Plan po zmianach stanowił kwotę 265 235,5 tys. zł. Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 236 172 tys. zł (o 102 057 tys. zł mniej niż w 2018 r.), co stanowiło 125,1% wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej i 89% planu po zmianach. Do niższego poziomu wykonania planu wydatków przyczyniło się przesunięcie terminu rozpoczęcia dwóch projektów w ramach PO WER³⁷ oraz zmiany w harmonogramach płatności realizowanych projektów, a także wnioskowanie przez partnerów projektów o kwoty niższe niż zaplanowane w planie finansowym na 2019 r.

(akta kontroli str. 343-345, 361, 822, 843-856, 1814-1819)

Na podstawie trzech decyzji Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie środków europejskich na rok 2019 w części 44, plan wydatków został zwiększony o kwotę 86 813 tys. zł z rezerw celowych (cz. 83, poz. 98 – *finansowanie programów z budżetu środków europejskich*). Środki z rezerw celowych budżetu środków europejskich, zostały wydatkowane w wysokości 86 767,3 tys. zł, tj. 99,9%. Skontrolowano wykorzystanie środków wydatkowanych w ramach jednej rezerwy celowej w kwocie 86 476 tys. zł (99,7% poniesionych wydatków z rezerw celowych budżetu środków europejskich), przeznaczonych na realizację PO PŻ 2014-2020³⁸. Środki zostały wydatkowane w ww. wysokości i zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 823-841)

W ramach kontroli wydatków w 2019 r. z budżetu środków europejskich w części 44 szczegółowym badaniem objęto realizację projektów PO PŻ oraz PO WER.

2.2.2. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa³⁹

Wydatki wykonane zostały w kwocie 226 214 tys. zł, tj. 152% planu wg ustawy budżetowej (148 779 tys. zł) i 96,2% planu po zmianach (235 255 tys. zł). Środki finansowe przeznaczono na zakup i dostawę artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich w ramach PO PŻ, finansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Wydatki na zakup

³⁷ Projekt (w ramach działania 2.6 PO WER) "Aktywni niepełnosprawni - narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych" - wniosek o dofinansowanie projektu złożony do Instytucji Pośredniczącej (IP) został wybrany do dofinansowania w dniu 10 grudnia 2019 r. Prace nad umową o partnerstwie nie zakończyły się w 2019 r. Z uwagi na powyższe realizacja projektu nie rozpoczęła się w 2019 r. Realizacja projektu "Włączenie wyłączonych - aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy" nie rozpoczęła się w 2019 r., ponieważ do końca 2019 r. wniosek o dofinansowanie projektu złożony do Instytucji Pośredniczącej nie został wybrany do dofinansowania.

³⁸ Decyzja nr IP6.972.81.2019.20BE-1.AXK z dnia 18 kwietnia 2019 r., przyznająca kwotę 86 476 tys. zł, pozycja rezerwy: 98 – Finansowanie programów z budżetu środków europejskich, z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięcia pn. „Realizacja przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Operacji I – zakup żywności w procedurze zamówień publicznych w Podprogramie 2018”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

³⁹ Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie (rodzinie) odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków).

żywności wyniosły 204 168 tys. zł. W ramach Programu finansowane były również koszty administracyjne, transportu, magazynowania i dystrybucji żywności – na ten cel wydatkowano 22 046 tys. zł.

Plan wydatków uwzględniający blokadę (2 927 tys. zł) stanowił kwotę 232 328 tys. zł, a wykonanie wyniosło 97,4%.

Program realizowany jest przez Ministerstwo, które pełni w PO PŻ rolę Instytucji Zarządzającej (dalej IZ), a także Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który jest Instytucją Pośredniczącą i jednocześnie beneficjentem oraz organizacje partnerskie wyłonione w drodze konkursu. Wielkość i asortyment produktów żywnościowych dla osób potrzebujących są określane corocznie w Wytocznych IZ.

KOWR oraz organizacje partnerskie zobowiązane są do składania sprawozdań rocznych do 31 marca roku następnego oraz sprawozdań końcowych po zakończeniu dystrybucji w ramach danego podprogramu. W ramach całego podprogramu 2018 roku, który trwał od sierpnia 2018 r. do czerwca 2019 r. pomocą żywnościową objęto 1387,6 tys. osób. To liczba zbliżona do liczby odbiorców podprogramu 2017 oraz o ok. 42 tys. osób większa od zaplanowanej przez organizacje partnerskie we wnioskach do dofinansowanie⁴⁰.

(akta kontroli str. 343, 1458-1474, 1558-1566)

W Podprogramie 2018 zakupiono 66 313,7 ton żywności. Poszczególne organizacje przekazały odbiorcom: Federacja Polskich Banków Żywności – 34 802 t, Caritas Polska – 13 929,6 t, Polski Komitet Pomocy Społecznej (dalej PKPS) – 13 461,4 t i PCK – 4117,3 t żywności⁴¹.

PCK udzieliło pomocy żywnościowej 85 365 osobom, w tym 23 008 dzieciom poniżej 15 roku życia i 10 776 osobom powyżej 65 roku życia. Caritas Polska dostarczyła pomoc 284 106 osobom, w tym 72 086 dzieciom i 37 160 osobom powyżej 65 roku życia, PKPS udzielił pomocy 281 557 osobom, w tym 72 840 dzieciom i 23 969 osobom pow. 65 roku życia. Największej liczbie osób pomocy udzieliła Federacja Polskich Banków Żywności – 736 555 osobom, w tym 195 487 dzieciom i 73 620 osobom starszym.

(akta kontroli str. 1475-1557)

Pomoc żywnościowa była dostępna w 92% gmin w Polsce, co oznacza, że skierowań na uzyskanie pomocy żywnościowej w ramach Podprogramu 2018 nie wydało łącznie 198 na 2 495⁴² ośrodków pomocy społecznej (w poprzednim roku – 206). Najwięcej gmin objętych pomocą żywnościową znajdowało się w województwach: małopolskim (98,4%), lubuskim (98%), świętokrzyskim (98%), podkarpackim (97,5%), warmińsko-mazurskim (97,5%), lubelskim (97%). Najslabiej rozwinięta sieć organizacji partnerskich dotyczyła województw: opolskiego (77,5%), dolnośląskiego (82%), zachodniopomorskiego (83%), wielkopolskiego (85%), kujawsko-pomorskiego (86%). Na przestrzeni lat 2015-2019 zasięg terytorialny pomocy żywnościowej systematycznie zwiększał się. W Podprogramie 2015 uczestniczyło niewiele ponad 60% gmin, a w Podprogramie 2017 – już 92% i zasięg ten został utrzymany w Podprogramie 2018.

(akta kontroli str. 1471)

⁴⁰ Z dostępnych danych wynika, że większość odbiorców objętych pomocą w Podprogramie 2018, otrzymało żywność w pierwszym etapie jego realizacji do grudnia 2018 r. – 1 159 874, a od stycznia do czerwca 2019 r. – 227 709 osób. Pomoc jest wydawana odbiorcom równomiernie w trakcie trwania podprogramu. Oznacza to jedynie, że ok. 83% odbiorców pomocy zgłosiło się do organizacji w pierwszej fazie trwania dystrybucji, choć otrzymywało pomoc do czerwca 2019 r. Ok. 16% odbiorców zgłosiło się po pomoc w drugiej połowie trwania Podprogramu 2018, dlatego skorzystało z żywności od stycznia do czerwca 2019 r.

⁴¹ Wartości dla poszczególnych organizacji nie sumują się na wartości zakupionej żywności w Programie 2018, co wynika z faktu, że dane łączne dotyczą całego Podprogramu 2018, który był realizowany w 2017 r. oraz 2018 r., a więc część żywności była wydawana również w 2017 r.

⁴² Łączna liczba jednostek sprawozdających się w systemie Centralnej Aplikacji Statystycznej obejmuje 2477 gmin oraz 18 dzielnic Miasta Stołecznego Warszawy.

Podprogram 2019, którego realizację przewidywano początkowo od sierpnia 2019 r., rozpoczął się z opóźnieniem, w drugiej połowie grudnia 2019 r.⁴³. Przyczyną przesunięcia w czasie dystrybucji żywności była konieczność unieważnienia przez KOWR postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup żywności, w związku z wyrokiem Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 19 lipca 2019 r. W 2019 r. KOWR po raz pierwszy zobowiązany był do przeprowadzenia postępowania przetargowego w sposób elektroniczny, natomiast w trakcie otwarcia ofert wystąpiły problemy techniczne z deszyfrowaniem ofert za pomocą aplikacji elektronicznej⁴⁴. W dniu 9 września 2019 r. KOWR ponownie ogłosił przetarg, którego procedurę zakończono w grudniu 2019 r. i wybrano dostawców 19 produktów spożywczych. KOWR podpisał umowy z wykonawcami oraz z organizacjami partnerskimi ogólnopolskimi, rozpoczynając dystrybucję w ramach Podprogramu 2019, która będzie trwać do końca lipca 2020 r. W Podprogramie 2019 organizacje partnerskie zaplanowały objęcie pomocą żywnościową 1 516 000 osób.

(akta kontroli str. 1469-1470)

2.2.3. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

W 2019 r. wydatki związane z realizacją PO WER stanowiły kwotę 9958 tys. zł, tj. 24,9% planu wg ustawy budżetowej (40 029 tys. zł) i 33,2% planu po zmianach (29 980 tys. zł). Niski poziom wykorzystania środków wynikał głównie z przesunięcia terminów realizacji dwóch projektów na 2020 r. oraz oszczędności powstałych w związku z poniesieniem niższych niż planowano wydatków. W 2019 r. Minister dokonał dwóch blokad na łączną kwotę 12 177 tys. zł i plan wydatków uwzględniający blokady stanowił kwotę 17 803 tys. zł, a jego wykonanie wyniosło 55,9% planu.

(akta kontroli str. 343-345, 609, 657-663, 852)

Badaniami kontrolnymi objęto sześć z dziewięciu projektów pozakonkursowych⁴⁵ realizowanych przez MRPiPS⁴⁶ i finansowanych z budżetu środków europejskich w 2019 r. w ramach części 44:

1. *Zintegrowany system zapewnienia wysokiej jakości usług Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej* realizowany przez Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej (DES). Projekt ten ma na celu stworzenie trwałego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej, obejmującego wydatki na wynagrodzenia i pochodne pracowników zaangażowanych w realizację projektu, audyty akredytacyjne Ośrodków i związany z nimi wykup praw autorskich oraz podróże służbowe. W harmonogramie płatności na rok 2019 zaplanowano wydatki na poziomie 1900 tys. zł. W 2019 r. na podstawie czterech wniosków o płatność została zatwierdzona przez Instytucję Pośredniczącą (IP) kwota wydatków 1322 tys.

⁴³ W okresie od lipca do grudnia 2019 r. organizacje partnerskie udostępniały osobom najbardziej potrzebującym wyłącznie żywność pochodzącą spoza POPŻ, głównie pozyskiwaną w ramach współpracy z hipermarketami oraz ze zbiórek. Dodatkowo, od 17 września 2019 r. Instytucja Zarządzająca dokonała zmiany Wytycznych na Podprogram 2019 umożliwiając organizacjom partnerskim realizację działań towarzyszących w ramach POPŻ już od września 2019 r., a więc niezależnie od dystrybucji żywności, aby z jednej strony zapewnić wsparcie odbiorcom Programu, a z drugiej wykorzystać potencjał organizacji partnerskich w czasie, gdy nie były realizowane dostawy żywności. Organizacje partnerskie zyskały możliwość ubiegania się o dofinansowanie działań towarzyszących przeprowadzonych w okresie wrzesień-grudzień 2019 r., jednakże już po podpisaniu umów o dofinansowanie projektów w grudniu 2019 r.

⁴⁴ W konsekwencji powyższego, dwóch wykonawców złożyło do KIO odwołanie od czynności zamawiającego związanych z otwarciem i deszyfrowaniem ofert. W dniu 7 września 2019 r. KOWR, wykonując wyrok KIO, unieważnił postępowanie o udzielenie zamówienia, jako obciążone niemożliwą do usunięcia wadą. Był to pierwszy unieważniony przetarg na 10 przeprowadzonych dotychczas przez KOWR w ramach wdrażania POPŻ.

⁴⁵ Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146 ze zm.), tryb pozakonkursowy może być zastosowany do wyboru projektów, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, mogą być jedynie podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu. W ramach PO WER zarówno ci wnioskodawcy oraz typy projektów, które mogą być realizowane w trybie pozakonkursowym wskazano w dokumencie pt. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych PO WER 2014-2020.

⁴⁶ Funkcję Instytucji Pośredniczącej pełni Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (DWF).

zł, z tego 1114,2 tys. zł stanowiły środki wspólnotowe, natomiast 207,8 tys. zł pochodziło z budżetu państwa. W 2019 r. z budżetu UE wydatkowano kwotę 1096,7 tys. zł, tj. 66%. Niższe wydatkowanie wynikało z przesunięć w harmonogramie realizacji projektu, fluktuacji kadr i związanego z tym niepełnego zatrudnienia oraz nieodebraniem części dokumentacji poaudytowej (w listopadzie 2019 r. odbyły się ostatnie audyty akredytacyjne w OWES i zgodnie z przewidzianym obiegiem dokumentów nie było możliwości ich odbioru na tyle wcześniej, by płatność za usługę nastąpiła w 2019 r.). W marcu 2019 r. przeprowadzona została przez IP wizyta monitoringowa, w wyniku, której ustalono uchybienie dotyczące niskiej frekwencji osób reprezentujących Komitet Akredytacyjny oraz odnoszące się do sposobu rozpowszechniania informacji na temat źródeł finansowania projektu. Kontrola przeprowadzona w kwietniu 2019 r. przez IP wykazała, że projekt był realizowany prawidłowo, jednak potrzebne były niewielkie usprawnienia w zakresie terminowej jego realizacji, wydatkowania środków zgodnie z harmonogramem oraz terminowości osiągania wskaźników rezultatu/produktu. Wystąpiły nieliczne uchybienia dotyczące rozliczeń finansowych, kwalifikowalności uczestników projektu, stosowania zasady konkurencyjności/rozeznania rynku oraz kwalifikowalności personelu projektu. Zalecenia pokontrolne zostały wdrożone.

(akta kontroli str. 865, 854, 880-906, 1119-1120, 1125-1139, 1209-1212)

2. *System partycypacyjnego zarządzania sferą ekonomii społecznej* realizowany przez DES. Celem projektu jest stworzenie systemu zarządzania politykami publicznymi w obszarze ekonomii społecznej, zgodnie z zapisami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (realizacja zadań w ramach umowy partnerskiej oraz wynagrodzenia i pochodne pracowników). W harmonogramie płatności na rok 2019 zaplanowano wydatki na poziomie 1738,2 tys. zł. W ramach złożonych trzech wniosków o płatność w 2019 r. została zatwierdzona przez IP kwota wydatków w wysokości 903,9 tys. zł, z tego 761,8 zł ze środków UE oraz 142,1 tys. zł z budżetu państwa. W 2019 r. z budżetu UE wydatkowano 1194,8 tys. zł, tj. 81,9% zaplanowanej kwoty. Partnerzy wnioskowali o kwoty niższe niż były one zaplanowane w planie finansowym na 2019 r., jednak mimo dysponowania wolnymi środkami na koniec 2019 r. żaden z partnerów nie postanowił się o nie ubiegać. Niepełne wydatkowanie wynikało z czasowych zwolnień chorobowych pracowników powodujących obniżenie wypłaconych dodatków zadaniowych oraz fakt, że dodatki wypłacane były w kwocie niższej niż zaplanowano w budżecie projektu. W 2019 r. planowane było zlecenie ekspertyzy, jednak ze względów organizacyjnych zdecydowano o przeniesieniu realizacji wydatku na 2020 r. W sierpniu 2019 r. IP przeprowadziła wizytę monitoringową, w wyniku, której stwierdzono uchybienia dotyczące m.in. oznakowania pomieszczenia, w którym odbywało się spotkanie w ramach projektu. W 2019 r. przedmiotowy projekt objęty był zadaniem audytowym „Ocena wdrażania PO WER – projekty pozakonkursowe”. W sprawozdaniu, jako zalecenia o charakterze kluczowym dotyczące DES wskazano m.in. potrzebę wzmocnienia nadzoru nad partnerami w zakresie opisywania dokumentacji księgowej projektu oraz informacji o projekcie na stronach internetowych, wraz z harmonogramem udzielania wsparcia. Jako zalecenia o charakterze istotnym wskazano wydanie upoważnień do przetwarzania danych osobowych zawierających obowiązującą podstawę prawną.

(akta kontroli str. 864, 854, 907-913, 1140-1157, 3088-3114)

3. *Narzędzie agregowania i monitorowania danych w obszarze włączenia społecznego* realizowany przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej (DPS). Celem realizowanego do 30 czerwca 2019 r. projektu było wzmocnienie procesów monitorowania i ewaluacji polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa. W harmonogramie płatności na rok 2019 zaplanowano wydatki na

poziomie – 2395,5 tys. zł. W ramach wniosku o płatność została zatwierdzona przez IP kwota 104,8 tys. zł, z tego 88,3 tys. zł stanowiły środki wspólnotowe i 16,5 tys. zł z budżetu państwa. W 2019 r. z budżetu środków europejskich wydatkowano kwotę 1314,3 tys. zł, tj. 65,2% zaplanowanej kwoty. Poziom wykonania wynikał z niewykorzystania dotacji przez partnera projektu. Po wprowadzeniu zmian w formularzu oceny zasobów pomocy społecznej, zostały zaplanowane dwudniowe szkolenia dla przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie dotyczące obsługi formularza oraz zmian w systemie Centralnej Aplikacji Statystycznej w zakresie praktycznych porad związanych z pracą z formularzem. Prowadzono również warsztaty dot. formułowania wniosków i rekomendacji. W organizowanych przez partnera szkoleniach uczestniczyło mniej osób niż zaplanowano we wniosku o dofinansowanie, a ich koszt był niższy.

(akta kontroli str.867, 847-848, 1158-1165)

4. *Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego* realizowany. Jego wdrożenie ma na celu wprowadzenie w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej nowego profilu usług reintegracyjnych wzmocnionej problematyką podnoszenia wartości społecznych i kwalifikacji zawodowych, za pomocą krajowej sieci współpracy podmiotów zatrudnienia socjalnego, instytucji pomocy społecznej, instytucji rynku pracy i organizacji pozarządowych (realizacja zadań w ramach umowy partnerskiej oraz wynagrodzenia i pochodne pracowników). W harmonogramie płatności na rok 2019 zaplanowano wydatki na poziomie 3619,2 tys. zł. W ramach dwóch wniosków o płatność w 2019 r. IP zatwierdziła kwotę wydatków w wysokości 375,8 tys. zł, z tego 344,4 tys. zł ze środków UE oraz 31,3 tys. zł z budżetu państwa. W 2019 r. z budżetu UE wydatkowano 534,4 tys. zł, tj. 17,4% planowanej kwoty. Projekt został przedłużony do 28 lutego 2020 r. (zmiana planu finansowego), w związku z tym, finalny kształt wykonania w stosunku do planu będzie widoczny wraz ze złożeniem wniosku o płatność końcową, tj. do końca marca 2020 r. W trakcie realizacji projektu, zadania zaplanowane zgodnie z harmonogramem, ulegały przesunięciu oraz wydłużeniu w związku ze zmianą okresu realizacji projektu. W kwietniu 2019 r. uległa zmianie decyzja o dofinansowaniu projektu, w której zostały wprowadzone nowe proporcje dofinansowania, stąd niski poziom wykonania środków wspólnotowych w stosunku do pierwotnego planu. W czerwcu 2019 r. DWF, jako IP przeprowadził wizytę monitoringową projektu, w wyniku, której nie stwierdzono uchybień w realizacji projektu. W czerwcu i lipcu 2019 r. przeprowadzona została przez IP kontrola przedmiotowego projektu, w wyniku której stwierdzono m.in. opóźnienia w realizacji projektu oraz wydano zalecenia pokontrolne dotyczące m.in. zgodności rzeczowej realizacji projektu, kwalifikowalności uczestników projektu i ich danych osobowych, prawidłowości rozliczeń finansowych oraz stosowania zasady konkurencyjności/rozeznania rynku. W dniu 13 lutego 2020 r. przekazano do beneficjenta ostateczną informację pokontrolną, stanowisko beneficjenta zostało przekazane do IP w dniu 21 lutego 2020 r. Pismem z dnia 2 marca 2020 r. IP poinformowała beneficjenta, że przedmiotowa procedura kontradyktoryjna zostanie zakończona po wdrożeniu wszystkich zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str. 868, 854, 914-944, 976-979, 1166-1174)

5. *Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej* realizowany przez DES. W harmonogramie płatności na rok 2019 zaplanowano wydatki na poziomie – 1619,8 tys. zł. Celem programu jest wzmocnienie systemu wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej. W ramach trzech wniosków o płatność IP zatwierdziła w 2019 r. kwotę łączne wydatki na kwotę 375,7 tys. zł, z tego 316,6 tys. zł stanowiły środki wspólnotowe, natomiast 59,1 tys. zł pochodziło z budżetu

państwa. W 2019 r. z budżetu UE wydatkowano 101,9 tys. zł, tj. 23,3% zaplanowanej kwoty. Na poziom wykonania wpłynęły m.in. przesunięcia w harmonogramie realizacji projektu oraz fluktuacja kadr. Ponadto z uwagi na przesunięcie ogłoszenia przetargu, nie wydatkowano środków przeznaczonych na utworzenie narzędzia informatycznego na potrzeby monitorowania i prezentacji danych dotyczących sektora ekonomii społecznej. Utworzenie narzędzia zostało przeniesione na 2020 r. We wrześniu 2019 r. IP przeprowadziła wizytę monitoringową, w wyniku, której stwierdzono uchybienia dotyczące zamieszczania na stronie internetowej projektu szczegółowego harmonogramu udzielania wsparcia oraz sposobu oznaczenia sali wykorzystywanej na potrzeby realizacji zadań merytorycznych projektu. Zalecenia zostały wdrożone.

(akta kontroli str. 863, 853, 945-951, 1114-1118, 1175-1190)

6. *System certyfikacji znakami jakości dla podmiotów ekonomii społecznej i jednostek samorządu terytorialnego* realizowany przez DES. Celem projektu jest wyróżnienie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych łączących działalność ekonomiczną ze społecznym zaangażowaniem oraz samorządów, które w sposób szczególny wspierają ekonomię społeczną oraz propagują idee spójności i solidarności społecznej. W harmonogramie płatności na rok 2019 zaplanowano wydatki na poziomie 1027,1 tys. zł. W 2019 r. IP zatwierdziła trzy wnioski o płatność na łączną kwotę 442,4 tys. zł, z tego 372,9 tys. zł ze środków UE, a 69,5 tys. zł z budżetu państwa. W 2019 r. z budżetu UE wydatkowano 1192 tys. zł, tj. 88,5% zaplanowanej kwoty. Na poziom wykonania wydatków wpłynęły głównie zmiany w harmonogramie płatności budżetach partnerów – niektóre wydatki przeniesiono na kolejne lata. Niepełne wydatkowanie środków wynikało również z czasowych zwolnień chorobowych pracowników, co powoduje obniżenie wypłaconych dodatków zadaniowych. Po kontroli przeprowadzonej w marcu 2019 r. IP skierowała zalecenia pokontrolne dotyczące zgodności rzeczowej realizacji projektu (w tym dotyczących opóźnień), kwalifikowalności personelu projektu i prawidłowości działań informacyjno-promocyjnych. Zalecenia zostały wdrożone. W czerwcu 2019 r. odbyła się wizyta monitoringowa, w wyniku, której nie stwierdzono uchybień.

(akta kontroli str. 866, 854-855, 952-975, 1191-1208)

Odnosząc się do poziomu wykorzystania środków UE należy mieć na uwadze, że niższa wartość wydatków przedłożonych do zatwierdzenia w stosunku do wydatków zaplanowanych w harmonogramie płatności wynikała z faktu, iż harmonogram płatności w przypadku projektów pozakonkursowych jest dokumentem planistycznym i beneficjent mógł przedłożyć do refundacji kwotę niższą niż ta, która wynikała z harmonogramu.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3 Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Opis stanu
faktycznego

Na 2019 r. dla części 44 minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ustalił cele i mierniki w ramach układu zadaniowego wydatków w ramach funkcji: 13. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*, na poziomie zadań: 13.1. *W Pomoc i integracja społeczna*, 13.2. *Świadczenia społeczne*, 13.3. *W Sprawy kombatantów i osób represjonowanych*, 13.5. *Ekonomia społeczna i solidarna*, oraz w ramach funkcji 14. *Rynek pracy*, na poziomie zadania 14.1. *W Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu*⁴⁷.

⁴⁷ Zgodnie z załącznikiem nr 47 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1154).

Dysponent części 44 w ramach układu zadaniowego ponosił również wydatki w ramach funkcji: 11. *Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic* oraz 22. *Koordinacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna*.

Wydatki budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym w 2019 r. w cz. 44 wyniosły łącznie 1 130 931 tys. zł, co stanowiło 97% planu po zmianach.

(akta kontroli str. 3249-3251, 3255)

Szczegółowym badaniem objęto pięć podzadań:

– 13.1.2.W *Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* (zadanie 13.1.W *Pomoc i integracja społeczna*) – wydatkowano kwotę 287 226 tys. zł, tj. 96% planu po zmianach. Dla realizacji celu: *Wspieranie lokalnych inicjatyw w obszarze pomocy i integracji społecznej* ustalono miernik *Liczba podmiotów otrzymujących wsparcie finansowe (liczba rzeczywista)*, którego wykonanie zaplanowano na poziomie 249 podmiotów. W sprawozdaniu rocznym RB-BZ1⁴⁸ nie wykazano wykonania miernika, gdyż dane z jego wykonania dostępne będą w kwietniu 2020 r. po przeprowadzeniu weryfikacji danych ze sprawozdania MRPiPS-03, ze sprawozdań z realizacji programów wieloletnich z obszaru pomocy społecznej oraz po zatwierdzeniu sprawozdań z realizacji poszczególnych programów MRPiPS.

– 13.2.8. *Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego* (zadanie 13.2 *Świadczenia społeczne*) – wydatkowano 2 567,3 tys. zł, tj. 99,6% kwoty określonej w planie po zmianach. Dla podzadania wskazano trzy cele:

- *Zapewnienie otrzymywania polskich świadczeń przez osoby zamieszkałe w państwach, które mają skoordynowane systemy zabezpieczenia z polskim systemem*, dla którego ustalono miernik *Liczba świadczeń emerytalno-rentowych oraz chorobowych transferowanych z Polski zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w danym roku*, który został wykonany na poziomie 846 059 świadczeń, przy planowanym 900 998 (93,9%). Rozbieżność w odniesieniu do planu spowodowana prognozą ZUS dotyczącą transferu świadczeń emerytalno-rentowych, która opierała się na szacunkach oraz dotychczasowym wykonaniu, natomiast przyjęty wzrost okazał się, w skali roku, niższy niż realizacja transferu świadczeń.

- *Zapewnienie ochrony w dziedzinie zabezpieczenia społecznego osobom pracującym za granicą, dla których ustalono polskie ustawodawstwo w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego* – zastosowano miernik *Liczba dokumentów wydanych osobom, dla których ustalono polskie ustawodawstwo właściwe w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego*, który wykonano na poziomie 649 804, przy planowanym 643 998 (100,9%).

- *Zapewnienie ochrony w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczeń rodzinnych i świadczeń z tytułu bezrobocia dla osób migrujących między państwami*, dla którego ustalono miernik *Liczba spraw w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczeń rodzinnych i świadczeń z tytułu bezrobocia w danym roku*, który wykonano na poziomie 282 274, przy planowanym 336 000 (84%). Rozbieżność w stosunku do planu spowodowana była rozszerzeniem Programu 500+ na pierwsze dziecko bez kryterium dochodowego i trudnościami w realnym oszacowaniu liczby spraw dotyczących świadczeń rodzinnych.

– 13.3.1.W *Sprawy kombatantów i osób represjonowanych* (zadanie 13.3 *Sprawy kombatantów i osób represjonowanych*) – wydatkowano 174,8 tys. zł, tj. 96,3%

⁴⁸ Wersja otrzymana w dniu 10 marca 2020 r.

kwoty określonej w planie po zmianach. Dla realizacji celu *Zapewnienie kombatantom i osobom represjonowanym należącej pomocy i opieki* ustalono miernik *Suma liczby osób pobierających dodatek kombatancki i liczby osób pobierających świadczenia pieniężne mających status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych (w tys.)*, który został wykonany na poziomie 94,3 tys., tj. 103,4% (liczba dodatków kombatanckich była o 3% wyższa, a liczba osób pobierających świadczenia pieniężnego mających status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych była wyższa o 6%).

– 13.5.1. *Ekonomia społeczna i solidarna* (zadanie 13.5. *Ekonomia społeczna i solidarna*) – wydatkowano 6264,5 tys. zł, tj. 79,6% kwoty określonej w planie po zmianach. Dla realizacji celu *Zwiększenie aktywności obywatelskiej w formule gospodarki społecznej i solidarnej* ustalono dwa mierniki: (1) *Liczba zarejestrowanych spółdzielni socjalnych w Polsce*, który został wykonany na poziomie 1709 w stosunku do planowanego poziomu 1800 spółdzielni socjalnych (94,9%) oraz (2) *Liczba aktywnych przedsiębiorstw społecznych*, który został wykonany na poziomie 1105 w stosunku do planowanego poziomu 1200 takich podmiotów (92,1%). W uwagach do sprawozdania z wykonania budżetu zadaniowego cel uznano za osiągnięty, ponieważ wartości mierników tylko nieznacznie odbiegają od planowanych. Dyrektor Generalny wskazał jednocześnie, że określanie wstępnych celów i mierników na poziomie podzadań i działań następuje z dużym wyprzedzeniem, w połowie roku poprzedzającego planowany. Skutkuje to przyjmowaniem szacunkowych wartości mierników, w oparciu o sytuację i trendy widoczne w momencie planowania. Uwarunkowania wartości mierników są dynamiczne, ulegają zmianom w ciągu 1,5 roku na skutek różnorodnych czynników społeczno-gospodarczych. W związku z tym dopuszczalny jest pewien margines błędów przy określaniu ich wartości.

– 14.1.5. *W Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych* (zadanie 14.1. *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu*) – wydatkowano 747 328,8 tys. zł, tj. 99,9% kwoty określonej w planie po zmianach. Dla realizacji celu *Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych* ustalono miernik *Współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym*. Miernik został wykonany na poziomie 29,2% wg danych za trzy kwartały ujęte w sprawozdaniu rocznym RB-BZ1, przy planowanym poziomie 28,1%. Pomiaru miernika dokonywano w cyklu kwartalnym, w związku z czym brak na koniec IV kwartału brak było danych.

(akta kontroli str. 3223-3270)

W dniu 16 grudnia 2019 r. NIK przekazała do Ministra wystąpienie pokontrolne z kontroli nr P/19/008 – *Planowanie i realizacja zadaniowego układu wydatków w kontekście reformy systemu budżetowego*. Stwierdzono następujące nieprawidłowości: 1) Tytuły działań sformułowane w układzie zadaniowym w MRPiPS w 2019 r. cechowała rozległa tematyka; 2) Pomimo zmiany limitów wydatków nie zmieniano wartości mierników; 3) Do pomiaru celu przyjęto miernik, który nie odnosi się do istoty rezultatu, jaki powinien być uzyskany w wyniku realizacji celu. W związku z powyższym NIK wniosła o: 1) Zapewnienie, aby treści formułowanych celów podzadań i działań, a także treści samych podzadań i działań wskazywały na czynności operacyjne; 2) Ścisłe powiązanie planowanych w Ministerstwie wartości mierników z planowanymi wydatkami; 3) Wypracowanie zasady wykonywania w Ministerstwie regularnej kontroli i nadzoru nad efektywnością i skutecznością realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów, sprawowanych na podstawie art.175 ust. 1 pkt 4 ufp.

Planowanie budżetu zadaniowego na 2020 rok zakończyło się przed sporządzeniem przez NIK zaleceń pokontrolnych, a tym samym wprowadzenie zmian w miernikach nie było jak dotąd możliwe. W związku z powyższym wnioski pozostają nadal do realizacji.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2019 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Pozytywną ocenę uzasadniają wyniki badania próby wydatków objętych szczegółowym badaniem (25,8% ogółu wydatków w części 44 – w 2019 r. z BP i BŚE wydatkowano łącznie 1 130 931 tys. zł, a zbadana próba wyniosła 291 472 tys. zł⁴⁹). Stwierdzono, że zostały one zrealizowane zgodnie z planem wydatków na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Przy wydatkowaniu środków poniesionych na badane wydatki zachowano także zasady gospodarowania środkami publicznymi określone w obowiązujących przepisach. W rezultacie wydatkowania środków ujętych w planie wydatków dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne oraz planie wydatków w układzie zadaniowym na 2019 r., osiągnięto cele prowadzonej działalności, co potwierdziły wyniki badania próby pięciu wybranych podzadań.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż wydanie decyzji o blokadzie wydatków w ostatnich dniach 2019 r., a w pięciu skrajnych przypadkach 30 grudnia (cztery blokady środków budżetu państwa i jedna budżetu środków europejskich) mogło mieć wpływ na możliwość rozdysponowania tych środków przez Ministra Finansów jeszcze w roku budżetowym 2019. Z wyjaśnień Dyrektora Generalnej wynika, że blokad dokonywano niezwłocznie po oszacowaniu nadmiaru środków budżetowych, a działania mające na celu optymalizację wydatków w odniesieniu do ich planu podjęto w połowie roku – Dyrektor Biura Budżetu i Finansów w dniu 23 sierpnia 2019 r. skierował pismo do komórek organizacyjnych Ministerstwa z prośbą o dokonanie szczegółowej analizy przebiegu wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich oraz wskazanie kwot oszczędności w ramach planu finansowego. Nie wszystkie komórki Ministerstwa udzieliły odpowiedzi w wyznaczonym terminie, a dodatkowo otrzymane odpowiedzi wymagały korekty i w związku z powyższym decyzje o blokadzie środków podejmowano w ostatnich dwóch miesiącach 2019 r.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość, kontrola i nadzór

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2019 r. przez dysponenta części 44 – Zabezpieczenie społeczne i sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia, tj. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);

⁴⁹ Skontrolowano wydatki dysponenta III stopnia na kwotę 19 325 tys. zł (35,5%). Przeanalizowano również 5,1% wydatków na dotacje przeznaczone na programy finansowane z części 44, tj. wydatki w kwocie 40 499 tys. zł (badaniem objęto dotacje przyznawane na realizację konkursów w ramach programów: ASOS oraz Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Skontrolowano również 89,1% (231 648 tys. zł) wydatków budżetu środków europejskich, z tego 226 214 tys. zł przeznaczonych na PO PŻ oraz na sześć projektów na łączną kwotę 5434 tys. zł realizowanych w ramach PO WER na lata 2014-2020.

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz

sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 44 na podstawie sprawozdań jednostkowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia – Ministerstwo) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 1806-1819, 1821-1850, 1870-1924, 3190-3222)

3.2 Kontrola i nadzór

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prawidłowo wykonywał obowiązki z zakresu nadzoru i kontroli nad całością gospodarki finansowej (w tym w zakresie części 44), według zasad określonych w art. 175 ustawy o finansach publicznych, poprzez bieżącą analizę prawidłowości wykorzystania środków finansowych i dokonywanie kwartalnych ocen wykonania planu dochodów i wydatków oraz realizacji zatrudnienia i zadań rzeczowych, a także realizację planu audytu wewnętrznego oraz planu kontroli wewnętrznej. Zrealizowane kontrole oraz zadania audytowe dotyczyły obszarów działalności Ministerstwa, jako jednej instytucji (nie wyszczególniono części 44)⁵⁰.

(akta kontroli str. 3079-3189)

W wyniku kontroli wykonania budżetu państwa w części 44 w 2018 r. Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na konieczność zapewnienia niezależności Samodzielnego Stanowiska Audytu Wewnętrznego (SSAW), gdyż jakkolwiek Samodzielne Stanowisko Audytu Wewnętrznego podlegało pod względem merytorycznym bezpośrednio Ministrowi, to w sprawach organizacyjnych – Dyrektorowi Biura Kontroli i Audytu (BKA). W wyniku zmian dokonanych w 2019 r., w celu wzmocnienia niezależności audytu wewnętrznego, jednemu z audytorów wewnętrznych Ministerstwa powierzono kierowanie prac SSAW, a do regulaminu organizacyjnego wprowadzono zapisy podkreślające niezależność SSAW⁵¹. Bezpośrednia podległość SSAW ujęta została również w zakresach czynności członków kierownictwa MRPIPS⁵².

(akta kontroli str. 3075-3078)

⁵⁰ Szczegółowy opis w zakresie zrealizowanych kontroli wewnętrznych i zewnętrznych oraz zadań audytowych został zamieszczony w wystąpieniu pokontrolnym dotyczącym wykonania budżetu państwa w 2019 r. w części 31 – Praca.

⁵¹ Bezpośrednia podległość SSAW Ministrowi została określona w §10 regulaminu organizacyjnego wprowadzonego Zarządzeniem nr 1 MRPIPS z dnia 16 stycznia 2020 r., gdzie zapisano, iż Samodzielne Stanowisko Audytu Wewnętrznego w zakresie realizowanych zadań wynikających z przepisów ustawy o finansach publicznych podlega bezpośrednio Ministrowi. Wskazano również, że SSAW podejmuje działania niezależne i obiektywne, celem wspierania Ministra w realizacji celów i zadań, przez systematyczną ocenę kontroli zarządczej oraz czynności doradcze.

⁵² W Zarządzeniu nr 2 MRPIPS z dnia 16 stycznia 2020 r. w sprawie zakresów czynności członków kierownictwa MRPIPS. W § 1 ust.3 pkt.15 ww. zarządzenia zapisano, iż do decyzji Ministra zastrzeżone jest w szczególności: (...) nadzorowanie zadań SSAW w Biurze Kontroli i Audytu w zakresie określonym w ustawie o finansach publicznych (...).

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

V. Wyniki kontroli Funduszu Solidarnościowego

1. Cel i zakres

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2019 r. planu finansowego Funduszu Solidarnościowego⁵³ (dalej FS lub Fundusz), pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań przez dysponenta Funduszu⁵⁴. Ocenie podlegały w szczególności:

Zakres kontroli

- planowanie i realizacja przychodów Funduszu Solidarnościowego,
- planowanie i wykonanie kosztów oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji,
- gospodarowanie wolnymi środkami,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy wykonania planu przychodów Funduszu i realizacji kosztów,
- analizy realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- analizy wybranej próby wydatków,
- kontroli wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

2. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu Solidarnościowego na 2019 r.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie wykryto nieprawidłowości. W wyniku kontroli 2,9% poniesionych kosztów związanych z obsługą Funduszu stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego oraz niegospodarnego wydatkowania środków.

⁵³ Fundusz utworzony został na mocy ustawy z dnia 23 października 2018 r. o *Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych*, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o *zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. poz. 2473) ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymało brzmienie – Fundusz Solidarnościowy.

⁵⁴ Zgodnie z art 3 ww. ustawy dysponentem FS jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Stwierdzono również, iż koszty związane z promocją FS poprzedzone były procedurami przetargowymi i ponoszone rzetelnie zgodnie ze specyfikacją tych zamówień jednakże z uchybieniem procedury wynikającej z zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie zamówień publicznych.

3. Wykonanie planu finansowego Funduszu

3.1 Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

W ustawie budżetowej na 2019 r. przychody Funduszu zaplanowano na kwotę 651 600 tys. zł. Zrealizowane przychody wyniosły 783 096 tys. zł i stanowiły 120,2% kwoty określonej w planie. Przychody Funduszu pochodziły z:

- obowiązkowych składek na Fundusz⁵⁵ – 766 670,8 tys. zł (97,9% ogółu przychodów, 118,5% planu po zmianach);
- pozostałych przychodów – 16 425,2 tys. zł (2,1% ogółu przychodów i 357,1% planu po zmianach). Kwota ta obejmowała głównie: odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Dysponenta Funduszu, w tym: odsetki od zarządzania terminowego i overnight w łącznej wysokości 16 356 tys. zł, odsetki bankowe od świadczenia uzupełniającego w kwocie 61 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2019 r.⁵⁶ nie wykazano żadnych należności. Fundusz nie korzystał z dotacji z budżetu państwa.

(akta kontroli str. 3334-3345, 4074-4078, 4097-4105)

3.2 Wykonanie planu kosztów

Opis stanu faktycznego

3.2.1. W ustawie budżetowej na 2019 r. koszty realizacji zadań Funduszu zaplanowane zostały na poziomie 490 285 tys. zł. W wyniku wprowadzenia nowych zadań FS zgodnie z ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych⁵⁷, w planie finansowym kwotę kosztów zwiększono do 10 038 285 tys. zł (o 1947,4% w stosunku do planu wg ustawy budżetowej). Wynikało to z wypłaty świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, które wraz z kosztami obsługi zaplanowano na poziomie 811 000 tys. zł⁵⁸ oraz refundacji dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej FUS) kwoty 8 737 000 tys. zł w związku z wydatkami poniesionymi w 2019 r. przez FUS⁵⁹, z tytułu wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów⁶⁰.

(akta kontroli str. 3341-3345, 3356-3365, 3370-3378)

Wykonanie kosztów Funduszu w 2019 r. wyniosło 9 436 417,7 tys. zł, co stanowiło 94% kwoty planu po zmianach (1924,7% planu wg ustawy budżetowej). Niepełne wykonanie planu kosztów związane było z:

- nieuruchomieniem rządowych programów przez odpowiedzialne resorty, tj. Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Zdrowia i Ministerstwo Cyfryzacji;

⁵⁵ Art 3 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy wskazuje, jako przychody FS odsetki od środków Funduszu pozostających na wyodrębnionych rachunkach bankowych, których obowiązek utworzenia wynika z obowiązujących przepisów lub umów, będących w dyspozycji kierownika jednostki organizacyjnej realizującej zadania finansowane ze środków Funduszu oraz odsetki od wolnych środków finansowych przekazanych w zarządzanie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 78g ustawy o finansach publicznych.

⁵⁶ Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-40.

⁵⁷ Dz. U. poz. 2473 – akt jednorazowy.

⁵⁸ Decyzja Ministra RPiPS z dnia 1 października 2019 r. nr BBF.II.0326.13.2019.PU.

⁵⁹ Decyzja Ministra RPiPS z dnia 30 grudnia 2019 r. nr BBF.II.0326.19.2019.PU.

⁶⁰ Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (Dz.U. poz. 743).

- niepełną realizacją uruchamianych w trakcie roku⁶¹ programów resortowych;
- przeszacowania kwoty niezbędnej na wypłacanie świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

W okresie grudzień 2018 r. – styczeń 2019 r. Minister RPiPS gromadził propozycje w zakresie możliwości uruchomienia programów rządowych w ramach FS. W dniu 20 lutego 2019 r. Minister poinformował Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia, Ministra Środowiska oraz Ministra Cyfryzacji (BON.VII.5281.2.23.2018.EG) o wyborze propozycji przedłożonych przez ww. resorty wraz z przewidywanymi środkami na ten cel. Jednocześnie Minister zwrócił się do ww. resortów o przygotowanie programów rządowych. Z wyjaśnień Dyrektor Generalnej wynika, że na zapytanie o poziom zaawansowania prac nad programami rządowymi przez resorty Ministerstwo Środowiska nie udzieliło odpowiedzi, Ministerstwo Zdrowia, poinformowało, że finalizowane są prace programu *Specjalne świadczenia medyczne* (przewidywany termin I-II kwartał 2020 r.); Ministerstwo Cyfryzacji przesłało projekt uchwały *Działania cyfrowe na rzecz osób niepełnosprawnych* (po otrzymaniu uwag do uchwały Ministerstwo Cyfryzacji nie wystąpiło o środki i nie powiadomiło o uruchomieniu programu).

(akta kontroli str. 3444-3486, 4159-4161)

Koszty Funduszu zostały poniesione na:

1. Wsparcie społeczne, zawodowe i zdrowotne osób niepełnosprawnych w kwocie 695 925,8 tys. zł (53,9% planu po zmianach), w tym m.in.:

- koszty programów rządowych i resortowych – 50 301,7 tys. zł (11,4% planu po zmianach) w tym:
 - koszty programów rządowych – w 2019 r. nie poniesiono kosztów⁶²;
 - koszty programów resortowych – 50 301,7 tys. zł (27,5% planu po zmianach)⁶³;
- zadania związane z promowaniem i wspieraniem systemu wsparcia osób niepełnosprawnych – 281,7 tys. zł (28,2% planu);
- koszty realizacji zadań z zakresu innowacyjnych rozwiązań w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych – w 2019 r. nie poniesiono kosztów w tym zakresie⁶⁴;
- odpis na Fundusz Dostępności – 40 000 tys. zł (100% planu po zmianach)⁶⁵;
- świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji – 605 342,5 tys. zł, w tym koszty obsługi w kwocie 13 642,5 tys. zł (74,6% planu po zmianach).

2. Pozostałe zadania – 4032,9 tys. zł (44,6% planu po zmianach), w tym m.in.:

- pobór obowiązkowych składek – 3833,4 tys. zł (95,8% planu po zmianach);
- koszty obsługi zadań – 199,4 tys. zł (4% planu po zmianach).

3. Refundację dla FUS – 8 736 459 tys. zł (8 737 000 wg planu po zmianach) z tytułu wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów.

⁶¹ Ogłoszenia o naborze wniosków w ramach nowoutworzonych programów publikowano w marcu, kwietniu, lipcu i październiku 2019 r.

⁶² W planie po zmianach zakładano kwotę 257 125 tys. zł.

⁶³ Decyzją z dnia 28 lutego 2019 r. nr BBF.II.0326.3.2019.PU Minister RPiPS zmniejszył koszty programów rządowych o kwotę 142 875 tys. zł, zwiększając o nią koszty programów resortowych.

⁶⁴ W planie po zmianach przewidywano 235 tys. zł.

⁶⁵ W związku z uchwaleniem ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. poz. 1696, ze zm.). Art. 55 pkt 2 tej ustawy wprowadzono zmianę do ustawy o SFWON stanowiącą, iż środki FS przeznaczone są także na wsparcie udzielane w ramach Funduszu Dostępności. Wysokość odpisu ustala się corocznie w planie finansowym. Decyzją z dnia 20 września 2019 r. nr BBF.II.0326.6.2019.PU Minister RPiPS dokonał zmian w planie finansowym FS zmniejszając koszty programów resortowych o 40 000 tys. zł ujmując je w pozycji – odpis na Fundusz Dostępności.

Środki Funduszu na świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji przekazywane były w IV kwartale 2019 r. do ZUS (478 550 tys. zł) oraz do KRUS (126 792,5 tys. zł) na podstawie zawartych 1 października 2019 r. umów⁶⁶, w formie miesięcznych zaliczek poprzedzanych pisemnym zapotrzebowaniem.

Kwotę refundacji dla FUS, MRPIPS przekazał w dniu 30 grudnia 2019 r. na rachunek bankowy FUS, a pozostałe środki w wysokości 541 tys. zł dysponent zwrócił na rachunek bankowy Funduszu Rezerwy Demograficznej (dalej FRD), z którego (na podstawie umowy z dnia 23 grudnia 2019 r.) udzielona została FS nieoprocenowana pożyczka.

(akta kontroli str.3347-3355, 3385-3507, 4074-4085, 4092-4105, 4110-4117, 4159-4164, 4193-4197)

W roku 2019 r. nie występowały koszty administracyjne finansowane z Funduszu. Zgodnie z art. 36 ustawy o Funduszu Solidarnościowym skutki finansowe z tytułu zatrudnienia pracowników obsługujących Fundusz w zakresie merytorycznym, prawnym i finansowym są ponoszone z budżetu państwa. Maksymalny limit kosztów na rok 2019 został określony dla części 44 – Zabezpieczenie społeczne na poziomie 750 tys. zł, natomiast dla wojewodów na poziomie 1488 tys. zł.

W 2019 r., z zastrzeżeniem wydatków realizowanych w ramach programów resortowych, nie występowały wydatki majątkowe finansowane z Funduszu.

(akta kontroli str. 4180-4183)

3.2.2. Szczegółowym badaniem objęto siedem zapisów księgowych na łączną kwotę 281,7 tys. zł. W wyniku badania powyższych kosztów stwierdzono, że były one rzetelnie skalkulowane i udokumentowane oraz ponoszone zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz planem finansowym.

W ramach badania ww. próby, koszty w kwocie 260,8 tys. zł skontrolowano pod kątem prawidłowości wyboru trybu udzielenia zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania procedur określonych w upzp. W 2019 r. zrealizowano cztery zamówienia o łącznej wartości 281,7 tys. zł. Wartość poszczególnych zamówień nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro i udzielono ich na podstawie art. 4 pkt 8 upzp.

Szczegółowemu badaniu poddano trzy⁶⁷ zamówienia na łączną kwotę 260,8 tys. zł (92,6% łącznej kwoty zamówień udzielonych w 2019 r.), których przedmiot dotyczył publikacji prasowych wraz z prezentacją na portalach internetowych czasopism materiałów promocyjno-informacyjnych dot. Funduszu.

W badanej próbie, stwierdzono, że zamawiający skierował zapytania ofertowe odpowiednio do dwóch potencjalnych wykonawców w przypadku zamówienia BON.IX.272.1.2019.EG i BON.IX.272.2.2019.EG oraz jednego wykonawcy w przypadku zamówienia BON.IX.272.3.2019.EG. Było to niezgodne z § 3 ust. 3 *Procedury udzielania zamówień publicznych, do których nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych w MRPIPS*⁶⁸: *Czynność wyboru wykonawcy przeprowadza komórka organizacyjna w jednej lub w kilku formach:*

- 1) *Poprzez zamieszczenie zapytania ofertowego na stronie internetowej Ministerstwa;*
- 2) *Poprzez przekazanie zapytania ofertowego, do, co najmniej trzech potencjalnych wykonawców;*

⁶⁶ Umowy w sprawie wysokości i trybu przekazywania ZUS oraz KRUS środków SWON na finansowanie świadczenia uzupełniającego wraz z kosztami obsługi jego wypłaty oraz kosztami wniosku o świadczenie uzupełniające zawarte pomiędzy Ministrem RPIPS a ZUS oraz KRUS z dnia 1 października 2019 r.

⁶⁷ Zamówienia: BON.IX.272.1.2019.EG na kwotę 151,3 tys. zł; BON.IX.272.2.2019.EG na kwotę 36,9 tys. zł i BON.IX.272.3.2019.EG na kwotę 72,6 tys. zł.

⁶⁸ Załącznik nr 2 zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnego MRPIPS z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie zamówień publicznych.

- 3) *Poprzez zebranie, co najmniej trzech ofert publikowanych na stronach internetowych, zawierających cenę proponowaną przez potencjalnych wykonawców.*

Jak wyjaśnił Dyrektor BON, w przypadku ww. zamówień – wykonawców dobierano wg określonych, innych kryteriów dla poszczególnych zamówień (np. wielkość średniego nakładu dziennego czy wskaźnik zasięgu tytułu). Nie wyjaśnił jednak przyczyny zaniechania tego obowiązku. W ocenie NIK przy realizacji ww. zamówień nie dopełniono obowiązku wynikającego z § 3 ust. 3 ww. *Procedury*.

Wszystkie koszty ponoszono w ramach realizacji zadań związanych z promowaniem i wspieraniem systemu wsparcia osób niepełnosprawnych. Koszty ponoszone były w sposób legalny, celowy i gospodarny, a dokumentację w zakresie zamówień prowadzono rzetelnie.

(akta kontroli 3904-4073, 4121-4122)

3.2.3. W 2019 r. uruchomiono cztery programy (z dziesięciu) przewidziane w Planie Wsparcia:

1. Program *Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych – edycja 2019*⁶⁹ – zaplanowano kwotę 60 000 tys. zł, wydatkowano 31 486,7 tys. zł, tj. 52,5% planu. Minister zatwierdził wnioski na dofinansowanie dla 300 gmin na realizację usług opiekuńczych w łącznej kwocie 27 561,1 tys. zł oraz 82 gminom na łączną kwotę 3925,6 tys. zł na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Program *Opieka wychnieniowa – edycja 2019*⁷⁰ – zaplanowano kwotę 110 000 tys. zł, Minister zatwierdził wnioski na dofinansowanie w kwocie 23 653,8 tys. zł, tj. 21,5% planu – dla 329 JST. Największym zainteresowaniem wnioskodawców cieszył się moduł I – *świadczenie usługi opieki wychnieniowej w ramach pobytu dziennego* – Minister zatwierdził środki w wysokości 17 697,5 tys. zł dla 268 gmin/powiatów (74,8% z ogólnej kwoty akceptacji z wszystkich trzech modułów programu).
3. Program *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2019-2020*⁷¹ – zaplanowano (po zmianach) kwotę 1000 tys. zł⁷². W 2019 r. Minister zatwierdził wnioski na dofinansowanie na łączną kwotę 773,6 tys. zł (2,6% pierwotnego planu i 77,4% planu po zmianach) dla 54 JST w edycji 2019, oraz na łączną

⁶⁹ Program ma na celu poprawę jakości i zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych. Gminy mogą otrzymać wsparcie finansowe w wysokości do 50% kosztów realizacji usług opiekuńczych. Akceptacja sprawozdań złożonych przez Wojewodów następuje w terminie do 31 marca 2020 r., sporządzenie sprawozdania z zbiorczego z realizacji Programu następuje w terminie do 30 kwietnia 2020 r.

⁷⁰ Program kierowany jest do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności (łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji) oraz osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie, wymagają wsparcia w postaci doradźczej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki na tym osobami. JST mogą otrzymać wsparcie finansowe w wysokości do 80% kosztów realizacji usług opieki wychnieniowej w ramach trzech modułów: I – świadczenie usługi opieki wychnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej lub jako zorganizowanej usługi w ośrodku wsparcia oraz domu pomocy społecznej; II – świadczenie ww. usługi, jako rozszerzenie usług opiekuńczych w ramach pobytu całodobowego w ośrodkach wsparcia w tym w środowiskowych domach samopomocy posiadających miejsca całodobowego pobytu i w mieszkaniach chronionych; III – świadczenie ww. usługi poprzez zapewnienie członkom rodziny lub ww. opiekunom możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji i diety.

Akceptacja sprawozdań złożonych przez Wojewodów następuje w terminie do 31 marca 2020 r., sporządzenie sprawozdania z zbiorczego z realizacji Programu następuje w terminie do 30 kwietnia 2020 r.

⁷¹ Celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Osoby te będą miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta m.in. przy wykonywaniu codziennych czynności, załatwieniu spraw urzędowych czy podejmowaniu aktywności społecznej. Program ma na celu również przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych. JST szczebla gminnego i powiatowego w ramach programu mogą otrzymać wsparcie finansowe do wysokości 100 % kosztów realizacji zadania. Akceptacja sprawozdań złożonych przez Wojewodów następuje w terminie do 31 marca 2020 r., sporządzenie sprawozdania z zbiorczego z realizacji Programu następuje w terminie do 31 maja 2020 r.

⁷² Zgodnie z Komunikatem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 listopada 2019 r. o *zmianie resortowego Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”* na realizację Programu zaplanowano przeznaczyć kwotę 1 mln zł w 2019 r. oraz kwotę 80 mln zł w 2020 r.

kwotę 79 649,8 tys. zł dla 492 JST zarekomendowanych wniosków w ramach edycji 2020.

4. Program *Centra opiekuńczo – mieszkalne*⁷³ – zaplanowano kwotę 50 000 tys. zł, Minister w 2019 r. zatwierdził wnioski na dotacje dla czterech JST na łączną kwotę 10 568,4 tys. zł (21,1% planowanych środków).

Niepełne wydatkowanie środków przeznaczonych na ww. programy wynikało przede wszystkim z tego, że znaczna liczba samorządów nie przystąpiła do uczestnictwa w programach.

Nabór wniosków w ramach konkursów realizowany był przez wojewodów, którzy po dokonaniu oceny formalnej i merytorycznej sporządzali i przekazywali do Ministra wnioski wraz z listą rekomendowanych wniosków na środki finansowe (poza bieżącym wsparciem merytorycznym w zakresie wdrażania programów nie prowadzono statystyk w zakresie przyczyn i liczby odrzuconych wniosków). W przypadku programów wymienionych w pkt. 1-3, Minister ostatecznie zaakceptował kwoty dotacji w 100% odpowiadające wnioskowanym przez wojewodów. Nabór i rozstrzygnięcia wniosków tych programów, zgodnie z ich założeniami, zakończono w 2019 r. W dniu 12 marca 2020 r. ogłoszono nabory wniosków w ramach edycji 2020 dla programów wskazanych w pkt 1 i 2.

(akta kontroli str. 3508-3525, 3557-3591, 3627-3661, 3695-3740)

W ramach programu *Centra opiekuńczo – mieszkalne* nabór wniosków ma charakter ciągły, a ich analiza ma charakter pogłębiony poprzez udział w procesie ich weryfikacji (poza wojewodami) – powołanego przez Ministra – *Zespołu do weryfikacji wniosków i list rekomendowanych wniosków przekazywanych przez wojewodów w ramach realizacji Programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”*⁷⁴.

W ramach działalności Zespołu, na 73 zaakceptowane i przesłane w 2019 r. przez wojewodów wnioski JST – na łączną kwotę 188 832,8 tys. zł, aż 68 (93,2%) zostało przez Zespół odrzuconych. Dyrektor BON wyjaśniła, że wnioski nie mogły zostać zatwierdzone przez Ministra z uwagi na uchybienia formalne (brak daty, podpisu osób upoważnionych, wymaganych załączników) oraz merytoryczne (np. brak precyzyjnej analizy środowiskowej potrzeb osób niepełnosprawnych czy niezgodność charakteru planowanego Centrum z celem i standardem wynikającym z programu). Jak wskazano, wnioski te powinny być zweryfikowane na poziomie oceny dokonywanej przez wojewodów. Z uwagi na prowadzeniu ciągłego naboru wniosków, JST po wprowadzeniu niezbędnych korekt mają możliwość ponownego złożenia wniosku (wojewodowie informowani byli o stwierdzonych uchybieniach). Ministerstwo zorganizowało spotkanie z przedstawicielami urzędów wojewódzkich, na którym omówiono niezbędne kryteria poprawności wniosków.

(akta kontroli str. 3722-3733, 3738-3753, 4190-4192)

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację 14 wniosków o przyznanie środków z Funduszu na łączną kwotę 31 609,6 tys. zł złożonych w ramach czterech

⁷³ Celem utworzenia Centrów opiekuńczo-mieszkalnych jest uzupełnienie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, poprzez stworzenie dodatkowej usługi w postaci zapewnienia możliwości zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego oraz różnorodnego wsparcia m.in w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych. W ramach Programu gminy / powiaty mogą otrzymać dofinansowanie do wysokości 100% całkowitego kosztu realizacji zadania w Module I – Utworzenie i wyposażenie Centrum, natomiast w Module II – na funkcjonowanie Centrum: w zakresie usług dziennych – nie więcej niż 20 zł za godzinę pobytu na jednego uczestnika Programu (do 8 godzin pobytu), w zakresie usług całodobowego zamieszkania – nie więcej niż 5 tys. zł miesięcznie na jednego uczestnika.

Akceptacja sprawozdań złożonych przez Wojewodów następuje w terminie do 31 marca 2020 r., sporządzenie sprawozdania z zbiorczego z realizacji Programu następuje w terminie do 31 maja 2020 r.

⁷⁴ Zespół został powołany Zarządzeniem nr 30 Ministra RPiPS z dnia 24 września 2019 r.

uruchomionych programów. Doboru próby dokonano w sposób celowy⁷⁵.

W ramach badanej próby (11,5% wniosków) stwierdzono, że dokumentacja była prowadzona rzetelnie, wnioski odrzucone były zasadnie, a środki w ramach zaakceptowanych wniosków rozdysponowano w sposób zgodny z zapisami ustawy oraz wytycznymi przyjętymi przez Ministra w ramach poszczególnych programów – w sposób legalny i celowy.

Ogłoszenia o naborze wniosków w ramach wszystkich ogłoszonych programów oraz listy rekomendowanych przez Ministra wniosków publikowano terminowo w BIP.

W przypadku pozytywnie zweryfikowanych wniosków wszystkie umowy sporządzono i podpisano z wojewodami zgodnie z zapisami przyjętych Programów, na kwoty odpowiadające wnioskowanym.

(akta kontroli str. 3520-3556, 3575-3582, 3585-3626, 3646-3694, 3717-3903)

3.2.4. Zobowiązania⁷⁶ na koniec 2019 r. wynosiły 12 736 531,5 tys. zł (99,9% planu po zmianach), na które złożyły się: pożyczka z FRD w kwocie 8 736 459 tys. zł, pożyczka z Funduszu Pracy (dalej FP) w kwocie 4 000 000 tys. zł oraz rozrachunki z odbiorcami i dostawcami.

W 2019 r. udzielono Funduszowi dwóch nieoprocentowanych pożyczek⁷⁷:

- w kwocie 4 000 000 tys. zł z FP na wypłatę świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (potwierdzenie przelewu z dnia 1 października 2019 r.)⁷⁸, której warunki i terminy spłaty określone zostały w decyzji Ministra RPiPS⁷⁹.
- w kwocie 8 737 000 tys. zł z FRD na refundację jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów⁸⁰, zawartej na podstawie umowy pożyczki pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem RPiPS a FRD. Środki zostały przekazane na rachunek Funduszu 30 grudnia 2019 r. W tym samym dniu Minister zgodnie z warunkami umowy⁸¹ dokonał zwrotu do FRD niewykorzystanej części pożyczki w kwocie 541 tys. zł.

Pożyczki podlegają spłacie przez okres dziesięciu lat, z tym, że:

- do FP – począwszy od 2023 r. – rata roczna nie niższa niż 300 000 tys. zł w danym roku budżetowym;

⁷⁵ Z Programów: „Opieka wychowawcza” – edycja 2019, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2019 – 2020, „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” – edycja 2019 badaniem objęto Sześć wniosków na łączną kwotę 10 655,3 tys. zł (trzy na najwyższe oraz trzy na najniższe wnioskowane kwoty dofinansowania w 2019 r.) złożonych przez wojewodów wniosków (Łódzkiego na kwotę 377,5 tys. zł, Mazowieckiego – 3348,4 tys. zł, Wielkopolskiego – 6,1 tys. zł., Dolnośląskiego – 175,1 tys. zł, Mazowieckiego – 6545,6 tys. zł oraz Podlaskiego – 202,6 tys. zł. Poza tym w ramach Programu Centra opiekuńczo-mieszkalne badaniem objęto wszystkie zatwierdzone przez Ministra w 2019 r. wnioski (Powiatu Łobeskiego na kwotę 2748,4 tys. zł, Gminy Walce – 2529,2 tys. zł, Powiatu Łęczyńskiego – 3190,8 tys. zł, Gminy Łomazy – 2 100 tys. zł) oraz cztery odrzucone wnioski – dwa na najwyższą i dwa na najniższą wnioskowaną kwotę (Gminy Rumia – 4279,3 tys. zł, Powiatu Chojnickiego – 3802 tys. zł, Gminy Przemęt – 1389,5 tys. zł, Gminy Gać – 915,1 tys. zł).

⁷⁶ Ostatniej zmiany planu finansowego FS zwiększającej zobowiązania Funduszu z 4 000 000 do 12 737 000 tys. zł dokonano Decyzją Ministra RPiPS nr BBF.II.0326.19.2019.PU z dnia 30 grudnia 2019 r.

⁷⁷ Decyzją nr 1 z dnia 17 lutego 2020 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jako dysponent FP udzielił Funduszowi Solidarnościowemu kolejnej nieoprocentowanej pożyczki w kwocie 4 000 000 tys. zł.

⁷⁸ Zgodnie z art 29 ust. 1 ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz.U. poz. 1622, ze zm.), w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, minister właściwy do spraw pracy przekaze w formie nieoprocentowanej pożyczki Solidarnościowemu Funduszowi Wsparcia Osób Niepełnosprawnych środki Funduszu Pracy w kwocie 4000 mln zł, z przeznaczeniem na sfinansowanie wypłaty świadczenia uzupełniającego oraz kosztów obsługi wypłaty świadczenia uzupełniającego i kosztów obsługi wniosku, o których mowa w art. 11 ust. 1.

⁷⁹ Decyzja nr 5 Ministra RPiPS z dnia 9 października 2019 r. w sprawie warunków i terminów spłaty pożyczki przekazanej SWON ze środków FP. Zgodnie z Decyzją – pożyczka podlega spłacie w ratach rocznych w okresie 10 lat, począwszy od 2023 r., przy czym wysokość rocznej raty w danym roku budżetowym nie jest niższa niż 300 mln. zł.

⁸⁰ Zgodnie z art 31 a ust 1-4 ustawy o FS, w roku 2019 minister właściwy do spraw finansów publicznych dokonuje wpłaty środków z budżetu państwa (zablokowanych w części 73 - ZUS) do FRD, z którego środków FS zostanie udzielona nieoprocentowana pożyczka w kwocie do 9 000 000 tys. zł. W roku 2019 FS przekazał do FUS środki na refundację jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r. (Dz.U. poz. 743).

⁸¹ § 3 pkt 3 ww. umowy stanowi, iż Pożyczkobiorca zobowiązuje się zwrócić Pożyczkodawcy niewykorzystaną kwotę pożyczki na realizację jednorazowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w terminie trzech dni roboczych od dnia otrzymania kwoty pożyczki.

- do FRD – począwszy od 2025 r. – dziewięć rocznych rat po 870 000 tys. zł, ostatnia w kwocie 907 000 tys. zł.

Dyrektor Generalny, odnosząc się do sposobu zabezpieczenia środków na poczet przyszłych zobowiązań Funduszu wskazał, jako źródła przychodów m.in.: pożyczki z budżetu państwa oraz z FP, planowane na 2020 r. przychody z daniny solidarnościowej i podwyższonej składki na Fundusz⁸².

(akta kontroli str. 3338-3340, 3370-3373, 3379-3383, 4088-4101, 4153-4154)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.3 Gospodarowanie wolnymi środkami

Opis stanu
faktycznego

Stan Funduszu, na koniec 2019 r. wyniósł (minus) 8 653 321,6 tys. zł, tj. 92,2% planu po zmianach (w ustawie budżetowej zakładano kwotę 161 315 tys. zł).

Na stan Funduszu na koniec 2019 r. składały się:

- środki pieniężne – 4 083 209,9 tys. zł,
- zobowiązania – 12 736 531,5 tys. zł.

Na koniec 2019 r. stan środków pieniężnych przekazanych w zarządzanie Ministrowi Finansów wyniósł 4 081 955 tys. zł, z tego w zarządzanie terminowe 4 077 600 tys. zł oraz 4355 tys. zł w zarządzanie overnight⁸³.

Stan środków pieniężnych przekazanych w zarządzanie terminowe do Ministra Finansów zwiększył się w październiku 2019 r. (stan na początek miesiąca – 467 500 tys. zł, stan na koniec miesiąca – 4 402 845 tys. zł) z uwagi na wpływ do Funduszu środków z tytułu nieoprocenowanej pożyczki z FP.

Średnia miesięczna kwota środków przekazywanych w zarządzanie wyniosła 347 921,8 tys. zł, w tym 339 800 tys. zł w zarządzanie terminowe (97,7%) oraz 8121,8 tys. zł w overnight.

W 2019 r. złożono łącznie 164 dyspozycje przekazania środków w zarządzanie terminowe (nie wystąpiły przypadki wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie) w tym:

- 14 dyspozycji na okres 1-4 dni;
- 31 dyspozycji na okres 5-10 dni;
- 40 dyspozycji na okres 11-20 dni;
- 21 dyspozycji na okres 21-30 dni;
- 11 dyspozycji na okres 31-40 dni;
- 6 dyspozycji na okres 41-50 dni;
- 31 dyspozycji na okres 51-100 dni;
- 9 dyspozycji na okres 101-200 dni;
- 1 dyspozycja na okres powyżej 200 dni.

Odsetki bankowe od wolnych środków przekazanych w zarządzanie MF wyniosły 16 356 tys. zł z czego:

- odsetki od zarządzania terminowego w kwocie 16 065 tys. zł;
- odsetki od zarządzania overnight wyniosły 291 tys. zł.

⁸² W Projekcie planu finansowego Funduszu Solidarnościowego na 2020 r. zakłada się przychody z daniny solidarnościowej na poziomie 1 150 000 tys. zł oraz przychody z podwyższonej składki (2019 r. – 0,15%, 2020 r. – 0,45 %) w kwocie 2 600 000 tys. zł. Ogólną kwotę przychodów Funduszu planuje się na poziomie 3 759 200 tys. zł a koszty realizacji zadań szacuje się kwotą 20 441 300 tys. zł. Stan Funduszu na koniec 2020 r. przewiduje się na minus 25 875 000 tys. zł.

⁸³ Zgodnie z art. 78d. ust 1 i 2 upf, na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie (Dz.U z 2014 poz.1864).

Przekazywanie wolnych środków Funduszu w zarządzanie Ministra Finansów nie stanowiło zagrożenia dla terminowej realizacji wypłat środków w związku z zadaniami realizowanymi w ramach Funduszu.

(akta kontroli str.4094-4096, 4102-4105,4180-4183)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.4 Realizacja zadań Funduszu Solidarnościowego

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z art 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o *Funduszu Solidarnościowym*, celem Funduszu jest wsparcie społeczne, zawodowe zdrowotne oraz finansowe osób niepełnosprawnych, a także finansowe emerytów i rencistów (uregulowane w odrębnych przepisach). Poza tym Fundusz może wspierać działania w zakresie zapewnienia dostępności lub jej poprawy osobom ze szczególnymi potrzebami⁸⁴.

Środki Funduszu służą realizacji: programów rządowych i resortowych, zadań związanych z promowaniem i wspieraniem systemu wsparcia osób niepełnosprawnych oraz zadań z zakresu innowacyjnych rozwiązań w tym zakresie⁸⁵. 31 stycznia 2019 r. Minister RPiPS, zaakceptował i opublikował w BIP ogłoszenie o *Planie Wsparcia na rok 2019 r.*⁸⁶, w ramach, którego przewidziano realizację:

1. Pakietu trzech programów, których celem jest zapewnienie odpowiednich usług opiekuńczych,
 - Opieka wytchnieniowa – zapewnienie członkom rodziny/opiekunom osób niepełnosprawnych alternatywnej formy czasowej opieki,
 - Usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze,
 - Opieka nad osobami niepełnosprawnymi pozostającymi pod opieką.
2. Pakietu trzech programów pn. *Mój dom*, których celem było zapewnienie osobom niepełnosprawnym odpowiednich warunków mieszkaniowych;
 - Centra Opiekuńczo – Mieszkalne – m.in. zapewnienie opieki i specjalistycznych usług a także oferty terminowych usług całodobowych;
 - Budynki bez barier – m. in. poprzez przystosowanie budynków mieszkalnych wielorodzinnych poprzez likwidację barier architektonicznych
 - Mieszkania bez barier w formie dopłat do najmu oraz dofinansowania kosztów dostosowania / wyposażenia mieszkań;
3. Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej poprzez usługę ukierunkowaną na umożliwienie ww. osobom prowadzenia niezależnego życia;
4. Specjalne świadczenia medyczne Narodowego Funduszu Zdrowia dla osób niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji oraz dostępu do wyrobów medycznych;
5. Dostępne parki narodowe, w ramach, których planowano finansowanie likwidacji barier i udostępnienia dla osób niepełnosprawnych 8 parków narodowych;

⁸⁴ Osób, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

⁸⁵ Art 1 ust. 1 i art 6 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o *Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych* (wersja archiwalna – od 23 listopada 2018 r. do 19 września 2019 r.).

⁸⁶ Zgodnie z art 11 oraz 24 ww. ustawy Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego opracowuje na dany rok kalendarzowy roczny plan działania na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych – „plan wsparcia” i umieszcza go do dnia 30 listopada roku poprzedniego (w przypadku 2019 r. – do 31 stycznia 2019 r.), który określa w szczególności rodzaj realizowanych zadań (wskazanych w art. 6 pkt 2 i 3 ustawy) oraz programów (rządowych i resortowych), a także warunki ich realizacji.

6. Działania cyfrowe – m.in. dostosowanie stron lub aplikacji internetowych w ramach jednego punktu dostępu do informacji i e-usług państwa oraz wsparcie działań umożliwiających dostęp osób niepełnosprawnych do szybkiego internetu.

W ww. Planie wskazano, iż zgodnie z art 13 oraz 14 ustawy o FS warunkiem realizacji każdego z ww. programów był nabór wniosków lub tryb otwartego konkursu ofert dokonywany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, właściwego ministra lub Narodowy Fundusz Zdrowia, natomiast nabór wniosków w odniesieniu do JST – przez wojewodów.

(akta kontroli str. 3431-3443)

W 2019 r. w ramach *Planu Wsparcia* Minister zatwierdził 687 wniosków JST na dofinansowanie w czterech uruchomionych programach resortowych na łączną kwotę 66 483 tys. zł.⁸⁷ (opisane szczegółowo w pkt. 1.2.3. wystąpienia).

Dysproporcja pomiędzy zatwierdzonymi kwotami dotacji a wykonaniem w ramach zrealizowanych programów wynika w głównej mierze z faktu, iż w ramach zatwierdzonej listy wniosków programu "Centra opiekuńczo-mieszkalne" (10 568,4 tys. zł), w 2019 r. przekazano wyłącznie środki w wysokości 43,1 tys. zł. Pozostała kwota zostanie przekazana w terminach późniejszych zgodnie z harmonogramami wypłaty transz stanowiącymi załączniki do zawartych umów.

W toku kontroli uzyskano informację, iż na dzień 2 kwietnia 2020 r. sporządzenie zestawień zawierających informacje w zakresie: ilość osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w ramach realizowanych Programów, realizacji założeń oraz rezultatów o odniesieniu do każdego z zrealizowanych programów nie było możliwe⁸⁸.

W ocenie Biura Kontroli i Audytu Ministerstwa, analiza wykonania zadań Funduszu dokonywana na podstawie sprawozdań (Rb-33, Rb-40, Rb-N oraz Rb-Z), stanowi rzetelne źródło informacji do uzyskania oceny efektywności funkcjonowania Funduszu. Poza tym BON opracowało karty mierników, w których po przeprowadzonej analizie zdefiniowano i zidentyfikowano możliwe do wystąpienia ryzyka dla każdego miernika.

W opinii NIK – biorąc pod uwagę liczbę przewidzianych w *Planie Wsparcia* programów, a także wykonanie kosztów realizacji programów rządowych i resortowych na poziomie 11,4% planu finansowego po zmianach – Minister w niewystarczającym stopniu rozpoznał możliwości właściwych resortów w zakresie uruchomienia wykazanych w *Planie Wsparcia* programów.

(akta kontroli str. 3431-3443, 3522-3524, 3583-3590, 3657-3659, 3722-3726, 4102-4105, 4200, 4184-4185)

W układzie zadaniowym koszty Funduszu Solidarnościowego realizowano w ramach funkcji 13. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* w kwocie 9 436 417,7 tys. zł (94% planu po zmianach), w tym:

- zadanie 13.1.W *Pomoc i integracja społeczna*, podzadanie 13.1.3.W *Wyrównywanie szans zawodowych i integracja społeczna osób niepełnosprawnych*, działanie 13.1.3.2 *Wspieranie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym* – w kwocie 699 958,7 tys. zł (53,8% planu po zmianach)⁸⁹;

⁸⁷ Dane nie obejmują Programu Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2019-2020, w ramach zatwierdzonych przez Ministra wniosków na 2020 r. (dla 492 JST na kwotę 79 649,8 tys. zł).

⁸⁸ Zgodnie z treścią wszystkich realizowanych w 2019 r. programów resortowych Ministra Rodziny, Prac sporządzenie sprawozdania zbiorczego powinno nastąpić w terminie do dnia 30 kwietnia 2020 r.

⁸⁹ W październiku 2019 r. w wyniku wprowadzenia nowego zadania Funduszu – finansowania świadczenia uzupełniającego oraz kosztów obsługi świadczenia plan w układzie budżetu zadaniowego dla Funkcji 13, zadania 13.1.W, podzadania 13.1.3.W i działania 13.1.3.2 zwiększono o 811 000 tys. zł.

- zadanie 13.2. *Świadczenia społeczne*, podzadania 13.2.1. *Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego*, działanie 13.2.1.3. *Pozostałe świadczenia* – w kwocie 8 736 459 tys. zł (100% planu po zmianach)

W grudniu 2019 r. plan finansowy Funduszu w układzie budżetu zadaniowego zwiększono o kwotę 8 737 000 tys. zł⁹⁰. Zmiany objęły m. in. dodanie nowych pozycji w funkcji 13. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* tj. zadania 13.2. *Świadczenia społeczne*, podzadania 13.2.1. *Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego*, oraz działania 13.2.1.3. *Pozostałe świadczenia*.

W październiku 2018 r. Minister RPiPS przedłożył Ministrowi Finansów⁹¹ propozycje celów i mierników dla nowo utworzonego podzadania zgłoszonego dla SWON (13.1.3.W). W ramach podzadania 13.1.3.W i celu *Zapewnienie realizacji programów opracowywanych w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych* wykazano miernik o nazwie *Liczba uruchomionych programów rządowych i resortowych*, z algorytmem wyliczenia miernika tej samej treści, co jego nazwa. Ww. cel znajduje odzwierciedlenie w ustawie tworzącej FS.

W planie finansowym w układzie zadaniowym Funduszu na 2019 r. przesłanym w październiku 2018 r. na formularzu planistycznym do Ministerstwa Finansów⁹² wykazano dla podzadania 13.1.3.W w ramach celu *Zapewnienie realizacji programów opracowanych w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych*, miernik w postaci liczby uruchomionych programów rządowych i resortowych o następujących wartościach docelowych: 2019 r. – *brak danych*, 2020 r. – *ok 2*, 2021 – *ok.3* oraz zaplanowano środki na realizację ww. celu w kwocie 490 285 tys. zł na 2019 r oraz 1 419 784 tys. zł na lata 2020 i 2021.

Z uzyskanych wyjaśnień wynika, iż niewartościowanie miernika na 2019 r. spowodowane było trudnościami w przewidywaniu liczby programów, które zostaną zrealizowane w 2019 r. z uwagi na fakt, iż plan wsparcia – stanowiący kierunkowskaz w tym zakresie – ogłoszony został już po przekazaniu do MF dokumentów planistycznych.

Zgodnie z art. 2 pkt 3 upf poprzez układ zadaniowy rozumie się zestawienie odpowiednio wydatków lub kosztów wraz z opisem celów zadań i podzadań, a także z bazowymi i docelowymi miernikami stopnia realizacji celów oznaczającymi wartościowe, ilościowe lub opisowe określenie bazowego i docelowego poziomu efektów z poniesionych nakładów.

Biorąc powyższe pod uwagę, zdaniem NIK przedstawienie w planie finansowym Funduszu w układzie zadaniowym na 2019 r. wartości – *brak danych* – dla miernika służącego do realizacji pomiaru celu, rozumianego, jako stanu, który zamierza się osiągnąć wydatkując środki publiczne wymiernie obniża jakość ww. planu wypaczając przy tym znaczenie monitoringu efektywności wykonania planowanych zadań.

Brak wskazania wartości miernika nie daje możliwości jednoznacznej oceny stopnia realizacji celu, co budzi wątpliwości w kontekście znaczenia tak skonstruowanego planu choćby zakresie sprawowania nadzoru i kontroli nad efektywnością i skutecznością realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników

⁹⁰ Decyzja Ministra RPiPS z dnia 30 grudnia 2019 r., nr BBF.II.0326.19.2019.PU w związku z kosztami refundacji wydatków poniesionych w 2019 r. przez FUS w ramach wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów.

⁹¹ Realizując dyspozycję zawartą w §17 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1154).

⁹² Korespondencja z dnia 30 października 2018 r. nr: BBF.I.3100.2.26.2018.KJ, plan przesłany na formularzu zgodnym z zał. nr 48 z ww. rozporządzeniem.

stopnia realizacji celów⁹³. W takich okolicznościach brak założeń wartościujących wykonanie celu nie daje podstaw efektywnego zarządzania ryzykiem niewykonania zadań, co jest niezgodne z istotą i sensem planowania w układzie zadaniowym.

Wskazany w planie cel – zapewnienie realizacji programów w ramach Funduszu, wynika wprost z ustawy tworzącej Fundusz, przy braku wartości miernika odnoszącego się do ich liczby (programów rządowych i resortowych), został zrealizowany na poziomie uruchomionych czterech programów resortowych, których zrealizowane koszty wyniosły 50 302 tys. zł.

Poza tym NIK zwraca uwagę, iż ogłoszony w styczniu 2019 r. przez Ministra RPiPS *Plan Wsparcia*, przewidywał realizację w 2019 r. dziesięciu programów.

W planie finansowym FS w układzie zadaniowym poza podzadaniem 13.1.3. wskazano nadrzędną podziałkę – zadanie 13.1., którego cel oraz nazwę miernika jak również jego wartość zapisano w formule identycznej do ww. podzadania. Nie odzwierciedlało to celów oraz mierników przypisanych do ww. zadania w przesłanym w czerwcu 2018 r. przez Ministra RPiPS do Ministerstwa Finansów – *Zestawieniu propozycji celów i mierników na formularzu BZCM*⁹⁴ oraz wskazanych w rocznym sprawozdaniu z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym – RB-BZ2⁹⁵.

W toku kontroli ustalono, że dane zawarte w sprawozdaniu RB-BZ2 są prawidłowe, natomiast w planie finansowym w układzie zadaniowym cel oraz nazwę miernika dla zadania 13.1. wskazano błędnie (przez przeoczenie), jednakże zaistniała pomyłka nie miała wpływu na wysokość wydatków ujętych w planie finansowym Funduszu.

Z przedstawionych do kontroli dokumentów wynika, że w zakresie błędnego nazewnictwa celu i miernika w ramach zadania 13.1.W oraz wartościowania miernika dla podzadania 13.1.3.W dokonano zmian w planie finansowym w układzie zadaniowym FS na 2020 r.⁹⁶

(akta kontroli nr. 3341-3378, 3390-3430, 4084, 4186-4188, 4205)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Funduszu Solidarnościowego, którego pozycje zgodne były z zadaniami wynikającymi z kilkakrotnie w ciągu 2019 r. zmienianej ustawy o Funduszu Solidarnościowym, ponoszone były rzetelnie oraz zgodnie z zasadami gospodarowania środkami publicznymi.

Stwierdzono, iż koszty związane z promocją FS poprzedzone były procedurami przetargowymi i ponoszone rzetelnie zgodnie ze specyfikacją tych zamówień jednakże z uchybieniem procedury wynikającej z zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie zamówień publicznych.

OBSZAR

4. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez dysponenta Funduszu sprawozdań:

⁹³ Zgodnie z art. 175 ust. 1 pkt 4 ustawy o finansach publicznych Dysponenti części budżetowych sprawują nadzór i kontrolę efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów.

⁹⁴ Załącznik nr 47 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r.

⁹⁵ W sprawozdaniu w ramach zadania Pomoc i integracja społeczna wskazano cel Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz miernik Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym w gospodarstwie domowym, z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną.

⁹⁶ Ponadto nazwę miernika dla podzadania 13.1.3.W wskazano jako – liczba osób, które skorzystały ze wsparcia w ramach Funduszu Solidarnościowego.

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (okres sprawozdawczy 1 styczeń – 31 grudzień 2019 r.) – Rb-40; Rb-33;
- półroczne oraz roczne sprawozdania z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym – RB-BZ2;
- roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań – Rb-UZ;
- kwartalne sprawozdanie (wg stanu na koniec IV kwartału) o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń gwarancji – Rb-Z;
- kwartalne sprawozdanie (wg stanu na koniec IV kwartału) o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych – Rb-N.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

(akta kontroli str. 3430, 4074-4091)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

VI. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁹⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Najwyższa Izba Kontroli informuje, że wystąpienia pokontrolne po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. stanowią podstawę sporządzenia *Analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 r.*, której terminowe przedłożenie jest obowiązkiem Najwyższej Izby Kontroli określonym w art. 226 ust. 2 Konstytucji. Realizacja ustrojowego obowiązku Najwyższej Izby Kontroli w stosunku do Sejmu, umożliwiająca dochowanie przez Sejm terminu określonego w art. 226 ust. 2 Konstytucji, stanowi realizację ważnego interesu społecznego. Wobec powyższego, na podstawie art. 15z z ust. 4 pkt 2 w zw. z ust. 1 pkt 10 i ust. 7 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁹⁸, organ kontrolowany

⁹⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

⁹⁸ Dz.U. poz. 374, 567 i 568.

zobowiązany jest w terminie określonym w art. 54 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnieść zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego albo poinformować w tym terminie o niewniesieniu zastrzeżeń.

Warszawa, 24. kwietnia 2020 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marek Opiola

.....
Podpis